

Felnőttek összehasonlító vizsgálata, akik családban vagy gyermekotthonban nőttek fel

Jelige: BFK302

Lezárás dátuma: 2025.01.08.

Tartalom

1. Bevezetés	3
1.1 A téma bemutatása:	3
1.2 Témaválasztás indoklása:	3
1.3 A kutatás célja:	3
2. Szakirodalmi feldolgozás	3
2.1. Nevelési attitűdök összefüggése a személyiség fejlődésével:	3
2.2. Nevelési modellek	4
2.3. A család funkciói	7
2.4. Családi szerepmegosztások	8
2.5. A szocializáció	9
3. Saját vizsgálat bemutatása:	10
3.1. Hipotézisek:	10
3.2. Elemzési egységek:	10
3.3. Idődimenzió:	10
3.4. Fókuszpontok:	10
3.5. Konceptualizálás:	10
3.6. Méréseszköz:	11
3.7. Minta kiválasztása:	11
4. A kutatás eredményei:	11
5. Következtetés:	39
6. Összegzés:	40
7. Melléklet:	40
7.1. Interjúkérdések:	40
7.2 Ábrák:	43
Irodalomjegyzék	53

1. Bevezetés

1.1 A téma bemutatása:

A választott témában azt szeretném vizsgálni, hogy milyen vannak hasonlóságok vagy különbségek vannak a hagyományos családban és gyermekotthonban élő gyermekek nevelése között. Összehasonlítanám a nevelési módszereket, illetve a tanulmányi eredményeket. Arra vagyok kíváncsi, hogy melyik területen mutatkoznak meg deficitek, ha nem a saját családjában nevelkedik egy gyermek.

1.2 Témaválasztás indoklása:

Mindig is foglalkoztatott az a kérdés, hogy vajon milyen lehet egy nevelőotthonban élő gyermek élete. Miben tér el a hagyományos családban előkétől? Milyen hatással lehet számukra az ott töltött idő? Fontos számomra, hogy mivel nem családban nőnek fel kapnak-e elég szeretetet, biztonságban érzik-e magukat. Biztosítva van-e számukra minden, ami szükséges, kapnak-e elég támogatást, ami kell ahhoz, hogy el tudjanak indulni az életben egyenlő esélyekkel, amelynek egyik prediktív tényezője a tanulmányi eredmény. 2022-es adat szerint 4325 gyermek él gyermekotthonban.

1.3 A kutatás célja:

A kutatásom célja, hogy tágabb képet kapjak arról azzal kapcsolatban, hogy a gyermekotthoni nevelés mennyire befolyásolja az ott nevelkedők jövőjét. Választ szeretnék kapni arra a kérdésre, hogy ezek a gyermekek mennyire indulnak hátrányból, mennyire lesz az ott töltött idő hatással a további életükre.

2. Szakirodalmi feldolgozás

2.1. Nevelési attitűdök összefüggése a személyiség fejlődésével:

Ranschburg Jenő (1973, id: Bagdy, 1977) szerint a gyermek megfelelő fejlődése szempontjából négy feltétel jelenléte opcionális. Az első a szülők összehangolt kapcsolata, egyeztetett nevelésmódok. A második a gyerek iránti szeretet és bizalom. A harmadik a szülői magatartás, amely biztonságot nyújt és követelményeket támaszt a gyerekek elé. A negyedik a nevelésmód nyitottsága, rugalmassága, a szülői ráhatás a gyermek személyiségfejlődése érdekében. A nevelés optimális körülményeinek a megteremtéséhez a szülők érett, felelősségteljes és szeretetképes személyisége előfeltétel. A neveléslélektan egyik problémája, hogy a szülők személyisége eltér az optimálistól, sok szempontból nem megfelelő a gyermekneveléshez.

Ranschburgnak (1973,id:Bagdy,1977) köszönhetően tudjuk, hogy a nevelői attitűdök terén az emocionalitás és a nevelési folyamat vezetés során négy nevelési normát tudunk megkülönböztetni. Az első a meleg-engedékeny attitűd, amely a megfelelő lelki szabadságot és kedvező kibontakozást ígéri. A második a hideg-engedékeny magatartás, amely a modellkövető azonosulásra nem megfelelő, ez akár a gyermeket az antiszociális fejlődés felé is terelheti. A harmadik a meleg, korlátozó attitűd, amely során nem alakul ki önálló magatartás. A negyedik a hideg, korlátozó nevelés, amely a neurotikus személyiségfejlődés kialakulását eredményezheti. Az előzőekben megmutatkozik, hogy fontos funkciója van a gyermek normarendszerének a kialakulásában a nevelés úgynevezett erőfaktorának. Ez az erőfaktor a szülői határozottságból és a következetes magatartásból tevődik össze.

2.2. Nevelési modellek

Kozéki Béla(1975,id:Bagdy,1977) szerint, ha a nevelői magatartásmódokat, légkört és hatásokat a család érzelmi háttére, a nevelés rugalmassága és a következményekre vonatkozó határozottság szempontjából nézzük, akkor megjósolhatunk 8 nevelésmód modellt. Ezek a modellek Kozéki Béla nyomán körvonalazódtak a nevelői modellek.

Kozéki Bélának (1975, id: Bagdy,1977) köszönhetően tudjuk, hogy az első ilyen modell a harmonikus nevelés. Ez a modell az olyan családokat jellemzi, ahol jelen van a bizalmi családi légkör és a gyereket nem akarják merev szabályok közé korlátozni. Az elvárások következetessége erőt sugároz a gyerek felé. Tudja, hogy minden érte történik, megérti a szülői vezetést. Ez egy erős, meleg és nyílt nevelés. Az ilyen légkörben nevelkedő gyerekekből alakul ki a felelősségteljes, jó önkontrollal rendelkező, etikus személyiségű felnőtt.

Kozéki Béla (1975,id:Bagdy,1977) alapján a második modell a liberális nevelés. Ennek a család modellnek az érzelmi légköre teljes mértékben hiánytalan, a szülő-gyermek kapcsolatban megvan a bizalom és a kölcsönös elfogadás a másik iránt. A nevelési folyamatnak a terelési ereje nem éri el azt a korlátozási szintet, ami a gyermek számára az adott korban szükséges lenne, amivel a későbbi élete folyamán találkozhatna. Mivel saját szándékai szerint cselekedhet, önálló és ötletgazdag személyiséggé fejlődhet. Megfelelő mennyiségű szeretet kap, elkötelezett és képes érzelmileg kötődni másokhoz. Ezt a nevelést meleg, nyílt, de gyenge nevelésnek is mondhatjuk.

Kozéki Béla (1975,id:Bagdy,1977) meglátása alapján ezt követő modell az ambiciózus nevelésmód. Ez a nevelésmód más tényezőben mutat hiányokat.

Az ilyen családi légkörben elég terelő és személyiség-stabilizáló támaszt kap a gyermek. Biztonságos és kedvező családi háttérrel nevelkedhet. Viszont problémát okoz a nevelői rugalmasság hiánya és a zárt korlátozások, amiket nem tud áttörni a gyermek. A nevelésmód merevsége ösztönzi a gyermeket a teljesítmény növelésére, de csak a szülői vagy nevelői követelményeknek megfelelő területeken. A családi szeretet elegendő támogatást nyújt számukra a kihívások teljesítéséhez. Az ilyen családban felnövő gyermek szorgalmas, kötelességtudatos, lelkiismereti kontrollja erős. Ez meleg, zárt, de erős nevelésnek hívhatjuk. Ez akár rossz irányba is fejlődhet: a gyermek teljesítését nem a siker, öröm mozgatja, hanem a következményektől való szorongás, a kudarc elkerülése. Csak olyat vállal magára, amit teljesítenie kell, mert fél a kudarctól. Ezért a látóköre beszűkül, spontaneitása csökken, a kreativitása csökken.

Kozéki Béla (1975,id:Bagdy,1977) meglátása szerint a negyedik modell a túlvédő nevelés. Ebben a formában egyoldalúan dominál a gyermek iránti szeretet, amely a szülői aggodalom miatt háttérbe szorítja a gyermek érdekeit. Ezt nevezhetjük meleg, zárt, gyenge nevelésnek. A biztonság, védelem és támasz hármasa a gyermek megtalálja a szülői kapcsolatban, ezért nem mer nyitni az új dolgok felé, mert a szülők mindent megtesznek helyette, nem pedig érte. Az ilyen családban felnövő gyermek a család nyújtotta biztonságból nem mer kilépni, a szeretet és az oltalom megőrzése a cél. A külvilág hatásaira érzékeny, sebezhető, visszahúzódó. Ennek hatására előnytelenül kerül ki a családon kívüli közösségbe. Önállótlán és függő gyermek, indulatait elfojtja, engedelmes, jó gyerek, aki felkészületlenül és nehezen lép át a felnőtt életbe.

Kozéki Béla (1975, id: Bagdy,1977) nézete szerint az eddigi nevelésmódokban közös volt a családi háttér, a szülők a gyermeküket elfogadó és szerető attitűd. A gyermek mindig számíthat a szülőkre, másokat el tud fogadni és szeretni. Különbözik a nevelésmód és a nevelőerő, eltérően fejlődik a érték-és normarendszer. A zárt nevelés bukást kerülő, a gyenge nevelésmód pedig komplikált alkalmazkodóvá teheti a magatartást. Ezek csak lehetőségek, amely a gyermek belső feltételein át valósítható meg bizonyos mértékben.

Kozéki Béla (1975,id:Bagdy,1977) nézete alapján az ötödik nevelésmód a hideg, demokratikus nevelés. Ez a gyermek érzelmi fejlődésének a visszafogottabb, hidegebb, rejtett érzelmi elutasítását jelenti. Az ehhez hasonló nevelésben a szülők egyenrangúnak tekintik magukat a gyermekkel, elvárásaikkal igazodnak a gyerek képességeihez. Ha a gyermek iránti szeretet szintje nem megfelelő, ez ahhoz vezet, hogy a gyermekben a hiányosság és a nyugtalanság érzése támad fel.

A fejlődés során keletkezett elkerülhetetlen konfliktusok után létrejött agressziót nem enyhíti a szülők szeretete. De a korlátozások és a tilalmak átélésének az erejét építi be szigorú normarendszerként a gyerekekbe. Agresszív feszültségeit tolerált vagy jóváhagyott formában valósítja meg. Ezt hívhatjuk hideg, nyílt, erős nevelésnek. Ezeknek a gyerekeknek az empátia készsége kevésbé fejlett. Könnyen elvállalja a feladatokat és jól is teljesít, de ezekből hiányzik a motiváltság. A belső motivációt csak a szeretettel teli elismerés és a siker előtti érzés segít kialakítani. Ezek a szabálytudó és megbízható gyerekek képesek közösségük felett ítélni, de kevésbé képesek megértő együttérzéssel viszonyulni a társaikhoz.

Kozéki Béla (1975,id:Bagdy,1977) észrevétele szerint a hatodik modell az elhanyagoló nevelést írja le. Ez az egyik legveszélyesebb nevelési forma. Nincs a gyermekek mellett szülői támasz, a gyerekek magukra maradva küzdenek a gondjaikkal. Szeretet, védelem és biztonság hiányában nem alakul ki érzelmi kötődés. Nem ismeri a korlátozást és erőt, nem kap támogató vezetést a szülőktől. Ezért belső érték-és normarendszere nem a kellő mértékben fejlődik. Bizonytalanságait, félelmeit megelőző-támadó védekezés móddá alakítja. Agresszióit korlátozások nélkül adja ki magából. Ezt hideg, nyílt, gyenge nevelésmódnak nevezzük. Az ilyen személyeket prekriminális személyiség jellemzi, ami azt jelenti, hogy nagyobb az esély a bűnözővé válásnak. A gyenge nevelésű gyerekeknek gyenge a fékrendszere, fokozott az agressziós hajlama.

Kozéki Béla (1975, id. Bagdy,1977) észrevétele alapján a hetedik modell a drilles nevelés, ami a hatodik modellnek a teljes fordítottja. Vasfegyelem a jellemző. A szülők érzelmileg ridegek, mereven ragaszkodnak az elveikhez. Ezt a nevelésmódot hideg, zárt, erős nevelésnek nevezhetjük. Ennek a nevelésnek a jellegzetességei a megfélemlítés, parancs és büntetés. A büntetések a gyerekeket szorongóvá teszik. A gyermek a szorongása miatt nem meri az agresszióját kifejezni. A szigorú szüleihez azonosul, ezáltal többnyire ő is hideg, merev, zárt személyiség lesz, mint a szülei. Agresszióját saját maga ellen fordítja. A korlátozásokra szorongással reagál, a büntetéstől való félelmében minden parancsot habozás nélkül végrehajt.

Kozéki Béla (1975,id:Bagdy,1977) szemlélete szerint a nyolcadik nevelésmódot diszharmonikus nevelésnek nevezzük. Ez magába foglalja az érzelmileg elhanyagoltság veszélyesebb formáját. Ezt a nevelési formát a kevés szeretet, a biztonságnyújtás hiánya, a terelő-szoktató-támogató erő teljes hiánya jellemzi. A gyermek ennek köszönhetően állandóan bizonytalan és szorong.

A szülők a nevelési módok hiánya miatti büntudat miatt bűnbakká változtatja a gyermeket, aki ártatlanul bűnhődik és krónikusan szorong. Ez a légkör neurotizálja a leginkább a gyermeket. Ez azt jelenti, hogy elősegíti a gyermek hibás személyiségfejlődését.

Bagdy Emőke (1977) összegzése alapján a felsorolt modellek a valóságban ilyen tiszta formában nem sűrűn fordulnak elő. Ez nagyban függ a szülők különböző nevelési stílusától, a nevelés során kiegészítik és ellensúlyozzák egymást. A másik fontos ok a gyerekek egyedisége, feltételrendszere, amin keresztül a szülők hatásai érvényesülnek. Alapvető szerepe van a nevelésmód kialakulásának a gyermekben a neme miatt, ez különleges szociális szerepváltozásokat idéz elő. Fontos dolog, hogy a gyermek előtt lévő példakép, aki azonos nemű a gyermekkel, megfelelő egyén legyen a modellkövető azonosuláshoz. A lányok esetében rossz példa a rideg, korlátozó, merev anyai viselkedés. A fiúk esetében a gyenge és irányításra képtelen apa szerep. (Bagdy, 1977)

2.3. A család funkciói

Dobos és társai (1987) észrevétele szerint párhuzamot tudunk vonni a családi funkciók és a gyermekotthonban lévő tevékenységi területek között. A társadalomban a család funkciói folyamatos változáson mennek keresztül, így a gyermekotthoni pedagógiában a családias jellegű nevelés is hasonló. A család funkcióihoz tartozik a gazdasági funkció. Ezen belül van a termelés. A családban életkoruktól függően veszik ki a részüket az anyagi értékek megteremtésében, háztartási munkamegosztás van érvényben. A nevelőotthonokban anyagi értéktermelésre kevés lehetőség van. Csak a 14. életévét betöltött gyermeknek van lehetőségük munkát vállalni. A háztartási munkában mindenki besegít, de elsődlegesen ez az önkiszolgáló munkára vonatkozik, kevés a lehetőség a háztartási ismeretek megtanulására. Az elosztás a családon belül közös döntés alapján történik. Ez a gyermeket mérlegelésre ösztönzi, és ezáltal tudja, hogy az ő véleménye is fontos. A gyermekotthonban a felnőttek döntenek a gyermekek helyett, így nem képesek megbecsülni a saját értékeiket.

Dobos és társai (1987) észrevételei, hogy a fogyasztásnál a család anyagi helyzete határozza meg a fogyasztás mennyiségét és minőségét. A nevelőotthonban a létfenntartáshoz szükséges eszközöket készen kapják, így nincsenek tisztában az őket körülvevő értékekkel. Általában zsebpénzüket gyorsan elköltik. Egy család funkciójához tartozik a biológiai reprodukció is. Ez a társadalmi szükséglet kielégítése szempontjából is lényeges. Itt fontos a szülők mintaadása, a családtervezés szándéka és a gyermeknevelésre való felkészülés. A nemi- és családi életre való felkészítésre meghitt felnőtt-gyermek kapcsolat szükséges, amely sokszor nincs meg a

nevelőotthonokban. Sokszor nem fordítanak elég figyelmet a szexuális felvilágosításra és a gyermeknevelés előkészítésére csak akkor, amikor már késő.

Dobos és társai (1987) szerint családi funkcióknál nagyon lényeges a szocializációs funkció. Egy ideális család szocializációja során ellátják a gyermek biológiai gondozását, megteremti a gyermek fejlődéséhez szükséges feltételeket. Ellenben a nevelőotthonban a gyermek fejlődéséhez szükséges feltételek adottak. Gondozás során kiszolgálják a gyereket, így nem tanulnak semmit. Az értelmi fejlődés az iskolában valósul meg. Ezt segítik az életkornak megfelelő játékok, de a csoportgazdálkodás korlátozza az opciókat. A családban a normatív rendszer szerepmintákat, normákat, az együttélés szabályait közvetíti.

A nevelőotthonban a normákat, szabályokat el kell velük fogadtatni, ezáltal sokszor láznak a rendszer ellen. Sok esetben a felnőttek mintanyújtás vagy beszélgetés helyett meggyőzéssel akarnak a gyermekben kialakítani a helyes normát. A családoknál az elsődleges problémamegoldó terep a családtagok között zajlik. A nevelőotthonban a személyes probléma háttérbe szorul és csak akkor oldódnak meg, ha már az egész csoportot érinti.

Dobos és társai (1987) véleménye, hogy a család egységes célok megvalósítására törekszik, míg a gyermekotthonnál a csoportokban az egyéni érdek gyakran előtérbe kerül a csoportérdekkel szemben. A család, mint kettősvezetésű kiscsoport mintát nyújt az anyai és apai modellek terén: kiegészítő, támogató magatartásmintákat nyújtanak. A nevelőotthonba fontos a nevelők közötti szereposztás. Hiányoznak az apa modellek, mivel a pálya elnőiesedett. A család funkcióihoz tartozik még az összetartozás valamint a családi identitás élménye. A családi identitás alapja a jó családi légkör, alkalmazkodás, egyik családtag sem helyettesíthető mással. A család tagjai képesek önmagukat megvalósítani. Ez a funkció a nevelőotthonban több módon akadályoztatva van, mivel ott a saját család vonzereje és a csoporttagok valamint a nevelők gyakori váltakozása. A gyerekek egy része érzi az összetartozást, de általában nem erős az érzelmi kapcsolat, hanem inkább megszokás.

2.4. Családi szerepmegosztások

Bagdy Emőke (1977) megítélése alapján az identitást a családi szerepmegosztásoknál is megmutatkozik. Életünk során különböző szerepek vannak előttünk. Ilyenek például a házastársi, anyai- apai, nagyszülői szerepek, amik kihatással vannak a családon kívüli életre is.

Buda Béla (1974, id: Bagdy, 1977) szerint a család kettős vezetésű kiscsoport. Tradicionálisan az apa a családot képviseli, vagyis nevezhetjük instrumentális vezetőnek is. Gondoskodik a család

ügyeiről és annak fenntarthatóságáról. Az anya az érzelmi vezető vagy hívhatjuk expresszív-
emotív vezetőnek, akinek a feladatai közé tartozik a családi béke, az érzelmi kapcsolatok
megtartása és gazdagítása is.

Kun Miklós (1968,id:Bagdy,1977) véleménye alapján napjainkban már szerepkeveredés is
megfigyelhető a családokban. Előfordulhat, hogy a gyermek a szerepeket egyenrangúnak látja,
ezáltal a későbbi kapcsolataiban is elfogadja azt. Vannak olyan családdal kapcsolatos ideálok
vagy események, amelyek kihatással vannak a családi képre. A férfi és női szerepeket a
társadalom befolyásolja. A család működhet hibásan is, ez kihatással van a gyermek
fejlődésére.

Bagdy Emőke (1977) nézete szerint a családnak fontos szerepe van abban, hogy a családban
élők problémáit megoldják. Ez jól jön az egyén számára, de kedvezőtlen lehet a többi családtag
számára. A családon belüli feszültség nem megfelelő kezelése a gyermekre is kihatással van.
Ez veszélyezteti a gyermeket és családi egyensúlyzavar léphet fel. A családi környezetben lévő
rejtett vagy nyílt zavarok kihatással vannak a gyermek megfelelő fejlődésére. Ezáltal más
kiscsoportok felé fordul, ahol átveszi a deviáns normákat. A család egészsége összefügg a
gyermek lelki egészségével. A lelki betegség okát elsődlegesen az egyén környezetében
keressük. Az anya jelenléte nagyban befolyásolja a gyermek életét. Az anya hiánya maradandó
károsodást idézhet elő a fejlődésben. Kialakulhat depresszió és hospitalizmus.

2.5. A szocializáció

Bagdy Emőke (1977) véleménye szerint a szocializáció a társadalomba való beilleszkedés
folyamata, melynek során a személy megismeri saját magát és a környezetét, megtanulja az
együttélés rendszerét, a lehetséges és elvárt viselkedések fajtáit. A folyamatban a társas
együttélésre nevelő hatások és az egyéni befogadóképesség eleven kölcsönhatása érvényesül.
Emberi viselkedésformákat tanulunk, elsajátítjuk az emberi módon élés és viselkedés formáit.
Az a környezet ahol az emberré és felnőtté válás zajlik, azaz mikromiliő, elsődlegesen a
családot jelenti, majd később munkahelyi, baráti kiscsoportok színtere. A társas hatások
közvetítésének fő tényezője gyermekkorban a család, elsődlegesen az anya. A család a
szocializáció első színtere. A szociális tér növekedésével, azaz óvodás, iskolás korban a
családon túli közvetítőrendszerek hatóterébe fog kerülni, ezáltal növekszik a kortárs csoportok
jelentősége. Serdülőkorban a kortárs csoportoknak még jelentősebb a szerepe. A gyermek a saját
viselkedését hasonlítja a számára közel álló személyekéhez. Előbb a családtagokhoz, később a
kortársak mintáihoz.

3. Saját vizsgálat bemutatása:

3.1. Hipotézisek:

1. A hagyományos családban felnőtteknek feltehetően rugalmasabb, kevésbé szabályozott volt a napirendjük, mint a gyermekotthonban felnőtteknek.
2. A gyermekotthonban és a hagyományos családban felnőtteknek kimutathatóan különböző az otthonról/családról kialakított képe.
3. A hagyományos családban és gyermekotthonban felnőtteknél feltehetően hasonló nevelési stílusokat alkalmaztak, de mindkét helyen mást preferáltak, erősítettek velük, más volt a fontossági sorrend.

3.2. Elemzési egységek:

Csoportok: A gyermekotthonban és hagyományos családban felnőtt emberek.

3.3. Idődimenzió:

Longitudinális vizsgálattal szeretném elvégezni, mivel a változást szeretném mérni, nem egy adott időben felmért állapotot, hanem többször.

3.4. Fókuszpontok:

1. Jellemzők: 18-40 éves kor közötti férfiak és nők vegyesen, akik családban vagy gyermekotthonban nőttek fel.
2. Orientációk: milyen az otthonról kialakított képük, milyen a jó szülői példa, kiktől kapnak figyelmet a nevelésük során,
3. Cselekvések: milyen segítséget kapnak a gyermekek a tanulásban otthon vagy a gyermekotthonban, milyen nevelési módszereket alkalmaznak a gyermekeknél, ez mennyire befolyásolja a fejlődésüket pozitív irányba, jelen van-e az életükben a szülői példa,

3.5. Konceptualizálás:

- Családnak nevezzük a szociológiában az olyan együtt élő kiscsoportot, amelynek tagjait vagy házassági kapcsolat, vagy leszármazás, más szóval vérségi (kivételes esetben örökbefogadási) kapcsolat köti össze. A statisztika családdefiníciója ennél valamivel szűkebb: csak a szülőket (vagy egyedülálló szülőt) és velük együtt élő nem házas gyermekeiket számítja a családhoz. Ennek alapján három családtípust különböztet meg: a házaspárt, a házaspárt gyermekkel, továbbá egy szülőt gyermekkel. (Andorka, 2006, old.: 274)

- Gyermekotthon: A gyermekotthon olyan gyermekvédelmi szakellátást nyújtó, megszakítás nélküli munkarend szerint működő bentlakásos intézmény, amely otthont nyújtó ellátást biztosít a gondozott gyermekek számára, utógondozói ellátást a fiatal felnőtt számára, valamint szükség esetén külső férőhelyeket működtet. (Mária, 2011, old.: 629)
- Látszatalkalmazkodók: Látszólag nem jelentenek problémát azok a gyerekek, akik a házirendet megtartják, s feltűnő viselkedésükkel nem zavarják meg az intézet életét. (Katonáné Balogh, 1988, old.: 53)
- Hospitalizáltak: Nehezen motiválhatók, érdektelenek, érdeklődési körük beszűkült, érzelmi megnyilvánulásaik tompák, elutasítják a közeledést. Eddigi életük során sokat csalódtak, többségük nemegyszer cserélt intézetet, kötődtek és leváltak, később pedig alkalmatlanná váltak kapcsolat kialakítására. (Katonáné Balogh, 1988, old.: 53)

3.6. Mérészköz:

Kutatásom indokolja, hogy a mérészközöm interjúk lekérdezés legyen. Azért szeretném ezt a lekérdezési formát, mert így több információt tudok szerezni az emberektől.

3.7. Minta kiválasztása:

Mintavételelem csoportos mintavételi eljárással történik. A populációm jellemzői ismertek, a hagyományos családban és a gyermekotthonba felnőttek két csoportjával végzem a kutatást.

4. A kutatás eredményei:

Összesen 19 interjút sikerült készítenem. Ebből 9 fő szakellátásban nevelkedett vagy nevelkedik most is, 10 fő pedig családban. A 9 főből 6 nő és 3 férfival sikerült interjút készítenem, a családoknál pedig fele-fele arányban, vagyis 5 nő és 5 férfi. (1, 2. ábra)

Életkor szerint a gyermekotthonban nevelkedett férfiak: 1 fő 18 éves, 1 fő 20 éves, 1 fő 22 éves. A gyermekotthonban nevelkedett nők: 2 fő 18 éves, 2 fő 19 éves, 1 fő 21 éves, 1 fő 22 éves. A családban nevelkedett férfiak életkor szerint: 1 fő 18 éves, 2 fő 21 éves, 24 éves, 25 éves. A családban nevelkedett nők életkor szerint: 1 fő 21 éves, 3 fő 22 éves, 1 fő 24 éves. (3. ábra)

Vármegye alapján csoportosítva az interjúalanyok: Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 8 fő, Csongrád-Csanád vármegye 3 fő, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye 1 fő, Heves vármegye 4 fő, Pest vármegye 1 fő, Somogy vármegye 1 fő, Győr-Moson-Sopron vármegye 1 fő. (4. ábra)

Település típus szerint az interjúalanyok közül 7 fő községben, 1 fő kisvárosban és 11 fő városban él.

A vizsgálatomban a Kozéki féle nevelési stílusokra építettem fel az interjúkérdéseimet.

HARMONIKUS NEVELÉS KÉRDÉSEK:

1. Milyen szoros/volt a kapcsolatod a szüleiddel/nevelőiddel? (6. ábra)

Gyermekotthon: Ezt a kérdés múlt és jelen időben is fel kellett tennem, mivel vannak olyanok, akik még mindig a szakellátás részesei, mivel utógondozói ellátásban részesülnek. A 9 főből 4 főnek szoros/volt a kapcsolata a nevelőkkel. 4 főnek a szoros kapcsolata függött attól, hogy melyik nevelővel, mert nem mindegyikkel volt egyformán szoros. Illetve 1 főnek nem volt szoros a nevelőkkel a kapcsolata, mert nem szimpatizált velük.

- „Hát, olyan nagyon szoros kapcsolatam szerintem nem nagyon van. Egy nevelővel, de ezen kívül nem nagyon mélyült el senkivel se.”
- „Nagyon sok olyan nevelő van, akivel megtaláltuk elég hamar a közös hangot. Tudtam rájuk valami miatt egyébként felfigyelni, szóval hát van kettő személy egyébként egy férfi meg egy nő. Név szerint nyilván nem, dehogy így el tudnám mondani, hogy ők tényleg olyanok nekem, mintha az igazi szüleim lennének.”

Otthon: Családosok: A családban felnőtt nők és férfiak szorosabbnak érzik a kapcsolatukat a szülőkkel és a testvérekkel. A szülők közül is többen az édesanyjával érzik szorosabbnak a kapcsolatukat.

- „Én úgy gondolom elég szoros mindenkivel a kapcsolatam. Inkább azt mondanám, hogy anyjával szorosabb, mint apával. Mert vele mindig is több időt töltöttem. Meg, ha valami van, akkor mindig neki kezdem elmondani a problémáimat. De attól függetlenül ugyanúgy apával is nagyon szoros. Még anyai ágról nagymamám van, aki él a családból, meg akivel tartom úgy tényleg szorosabban a kapcsolatot.”
- „A szüleimmel szorosabb, a testvéreimmel kevésbé szoros.”
- „Igazából a közeli családommal, főleg a szülőkkel, eléggé szoros a viszony. Kicsit, ha távolabb nézzük a rokonságot, szerintem a barátaim közelebb állnak hozzám, mint már kicsit távolabb a családom.”

2. Otthon/gyermekotthonban kialakult benned a biztonság érzése? (7. ábra)

Gyermekotthon: A válaszok alapján a 9 főből 1 nem érzi/érezte magát biztonságban a gyermekotthonban. 2 főnek hosszabb idő kellett a biztonságérzet kialakulásához.

- „Kialakult, viszont nem tudom teljes mértékben otthon érezni magam. Biztonságban érzem magam. Tudom, hogy jó helyem van, de nem tervezek sokáig itt lenni.”

- „Hát félnivalóm nem volt semmitől, de nem éreztem jól ott magam, a közérzetem nem volt jó inkább.”
- „Hát ott is kellett, vagy négy év.

Otthon: Családosok: A családban felnőtt férfiak és nők egyöntetűen biztonságba érzik magukat, mind a 10 fő.

„Persze, 100%-ban.”

3. Voltak szabályok? (8. ábra)

Gyermekotthon: Itt mindenkinek egységesen voltak szabályok, amiket be kellett tartaniuk. Külön házi rend állt a rendelkezésükre, hogyan kell eljárniuk.

Otthon: Családosok: A családban felnőtt férfiak és nők körében is voltak szabályok. Minden családból más szabályok hangzottak el. A 10-ből 5 főnek a szabályok valamelyike kapcsolódott a tanuláshoz.

4. Milyenekre emlékszel?

Gyermekotthon: A gyermekotthonban házi rend szabályozza a gyermekek életét, amit az ott lakóknak és a dolgozóknak is be kell tartaniuk. Sokan említették a lámpaoltást, a telefonra vonatkozó szabályokat, a kimenőt, a hétvégi takarítási feladatokat is.

- „Olyan szabályok voltak, amik szerintem egy gyereknek az életét teljesen korlátozzák. Bármit csinálsz, 16 alatt mindenképp jelezni kell. 16 év alatt nem mehetsz ki csak az udvarra, oda is, csak felügyelettel. Az utcára csak, ha 16 elmúltál, kimenővel lehet kimenni, két óra hosszára adhatja ki az ott dolgozó.”
- „Tini korban le kellett adni a telefont vagy amikor 8.kor lámpaoltás volt és ezek ilyen hát ilyen igazságtalannak éreztük nyilván.”
- „Kötelező volt misére járni, hiába nem akartál. Akkor hát ott is ugye ez a tisztelet. Nem lehetett bántani egymást sem.”

Otthon: Családosok: A családosok körében is voltak szabályok. Sok szabály köthető a pakoláshoz, rendrakáshoz, a tanuláshoz is. A 10 főből 5 főnek volt szabálya a tanulásra, hogy az az elsődleges és azt követi minden más.

- „Általános iskolában hétig lehetett kint maradni. Mindig tudják, hogy merre vagyok, hol vagyok, mikor, kivel. Ilyen pakolásos szabályok azért voltak: csinálj magad után rendet, azért az volt nyilván.”

- „Tudom, hogy voltak szabályok, de leginkább az, hogy az első a tanulás és utána jön a játék, a szabadidő.”
- „Íratlan szabályok, tehát csak a normális, morális értékrendnek a betartása. Amit az ember a szüleitől lát, meg úgy normálisnak tart, azt ő is próbálja követni.”
- „9 órakor már lefekvés volt, 7 óra után már nem lehetett számítógépet meg telefont használni. Be kellett ágyazni magam után meg a saját ruháimat hajtogatni.”
- „Igazából szerintem konkrét szabályok nem voltak. Hát, inkább ilyen kis megkötésekre gondoldék. A legnagyobb szabály, amire emlékszem az, hogy nem főzhetek egyedül.”

5. Ezekre, hogy reagáltál? (9. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban a 9 főből 7-nek sikerült megtanulni betartani a szabályokat. Mint minden új helyzetet, ezt is meg kellett szokniuk. Az elején mindenki nehezen kezelte a szabályokat, viszont az idő múlásával sikerült elfogadniuk és betartaniuk azokat. 2 fő nem tartott be a szabályokat, ebből 1 fő szelektálta azokat. Ami tetszett neki, azt megcsinálta és betartotta, a többi nem érdekelte.

- „Én ezt elég rosszul kezeltem. Viszont a lakásotthon vezetővel megállapodtunk.”
- „A lakásotthonban most viszont, olyan, mint egy kollégiumban, van egy szabályrendszer, különösebben nem kell odafigyelni ahhoz, hogy betartsd.”
- „2 óra kimenő, meg ilyen hülyeségek. Azok szíven ütöttek, de sohasem tartottam be őket. Az ebédet, vacsorát mindig betartottam, csak nem voltam otthon, akkor hagytam ki.”
- „Teljesen hidegen hagytak ezek a szabályok, szóval nem foglalkoztam vele.”

Otthon: Családosok: A családban felnőtt nők és férfiak mind betartották az otthoni szabályokat, nem szegték meg a szigorúbb szabályokat.

- „Ezeket betartottuk, és ezeket jó szabályoknak gondolom, most is bevezetném őket, ha a saját gyerekem lenne.”
- „Nem ellenkeztem soha.”
- „Teljesen jól igazából én elfogadtam, mert nyilván most már tudom, hogy ezt így kellene csinálni.”
- „Korán felfogtam, hogy a szabályoknak oka van, hogy vannak. Ezt már ideje korán felismertem, hogy szabályokat igenis be kell tartani.”
- „Természetesnek vettem, ebben nőtem fel.”
- „Nehezen szoktam meg, alkalmazkodtam hozzájuk.”

6. Mennyire voltak rugalmasak? Kifejtenéd? (10. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban nevelkedettek közül a szabályok mind a 9 főnek rugalmasak voltak: 5 főnek az utógondozói ellátás miatt, 2 fővel szemben a nevelők nagyon engedékenyek voltak, 1 főt pedig nem érdekeltek a szabályok.

- „A lakásotthon talán a legrugalmasabbak eddig a szabályok, mert utógondozói ellátásban vagyok, nagyon sok dolgot úgy nagyon konkrétan nem tudnak emiatt megkötni, hiszen a törvény mást mond ki.”
- „Ó, hát rugalmas volt. A kimenőre két óra járt, de én azt mondtam, hogy elmegyek bulizni és reggel jövök, akkor én elmentem bulizni, aztán reggel jöttem. És rám sosem hívtak rendőrt, vagy valamit, ezekre mindig hívták, ezekkel nem lehetett bírni. Bennem megbíztak, ha én elmentem, meg is jöttem.”
- „Teljesen más nevelésben részesültem, mint azok, akik ott nőttek fel. Teljesen hidegen hagytak ezek a szabályok, szóval nem foglalkoztam vele. Vonatkoztak rám is, csak én nyilván figyelmen kívül hagytam.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek körében a szabályok rugalmasak voltak. Ezek megmutatkoztak abban, hogy a tanulás egy fontos dolog és, ha van valami teendő, akkor azt lehet halasztani ennek függvényében, ez 3 fő családjában is nagyon fontos volt. A házi munka szempontjából is rugalmasak voltak 2 főnél, fontossági sorrend volt felállítva. 1 főnél az alapszabályok a korral egy kicsit mindig kitolódtak, rugalmasabbak lettek.

- „Ha szóltunk előtte, hogy nem tudjuk betartani az adott szabályt, akkor ebből nem volt gond.”
- „Szerintem teljesen rugalmasak voltak igazából, leginkább a tanuláshoz igazodtak, hogyha mondjuk tanulnivaló volt, akkor annyit nem tudtunk segíteni.”
- „Hát nyilván belefért, ha egyszer-kétszer nem volt megcsinálva, vagy kicsit hiányosan volt megcsinálva, mert törekedtünk arra, hogy be legyen tartva.”
- „Teljes mértékben, mindegy, hogy mi az csak legyen elvégezve.”
- „Igazából teljesen rugalmasok voltak, mert attól, nyugodtan főzhettem egyedül, csak utána szembe kellett néznem a következményekkel, hogy le lettem szidva.”

7. Melyiket látod értelmes szabálynak?

Gyermekotthon: A gyermekotthonban nevelkedett férfiak közül 1 fő az otthonban nagyon korlátozva érezte magát a szabályok miatt, a saját családjában otthon másképpen működtek a dolgok. 1 fő szerint az összesnek volt valami értelme. A gyerekotthonban nevelkedett nők közül

mindenki talált értelmes szabályt a gyermekotthonban meg a lakásotthonban is. A 2 intézmény hasonlóan működik, ezért a nők a takarítási rendet, a telefon leadását és napirend fontosságát hangsúlyozták a szabályok között.

- „Mindegyiknek. Valami értelme mindegyiknek volt.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek körében mindenki kit tudott emelni a nevelkedése során alkalmazott szabályok közül számára értelmeset. Itt főleg háztartási és tanulási szabályok kerültek elő, számukra fontos a fontossági sorrend. 1 főnél elhangzott az idegenekkel való óvatos viselkedés.

- „Az előbb felsoroltak közül az összes értelmesnek és logikusnak gondolom. Igazából ezt már megtanultuk, hogy van saját dolgunk, és azt meg kell csinálni. És csak utána jöhet bármi más, amit igazából szeretnénk, vagy ami jó lenne.”
- „A biztonságomra vonatkozó szabályok voltak, amiket már jó korán láttam az értelmét, hogy ez tényleg nem hülyeség, hogy ez szabály.”
- „Igen, a tanulásban nagyon egyetértek.”
- „Én azt látom értelmes szabálynak, hogy mindenért próbáljuk megdolgozni, meg tanulni értékelni azt, amit kapsz vagy csinálsz.”

8. Tudnál rá példát mondani?

Gyermekotthon: A gyermekotthonban nevelkedett férfiak közül 2 fő tudott példát mondani. 1 fő a saját nevelő családjára hivatkozott ennél a kérdésnél a lakásotthonra nem tért ki. A gyermekotthonba nevelkedett nők főleg a napirendre, a takarítási szabályokra és a telefon leadásra hoztak be példákat.

- „Nyilván egy hat éves még nem lófráljon az utcán, az jogos, én azt mondom.”
- „Én a telefonleadásban, abban nagyon bízok. Meg az, hogy tényleg 9 órakor fekvés és alvás, mert másnap aztán gatyá.”
- „Szerintem a napirend fontossága az nagyon-nagyon fontos. Minden gyerek életében legyen egy rendszer, akár felnőtt, akár még gyerek.”
- „Le kellett adni a telefont. Mert mikor bejött a Facebook, hol tettük volna le, ha nem köteleznék rá.”
- „A takarítási rend, meg a szoba rendberakása, illetve az udvar takarítása.”

Otthon: Családosok: Itt szintén a maguk és környezetük rendben tartása fontos hangsúlyt kapott a neveltetésük során. Itt is megjelentek a biztonságra és az idegenekre vonatkozó szabályok. 2

főnek különböző szempontból volt lényeges a nevelése során: 1 fő szereti tudni ki, mikor, hol, kivel és mit csinál. 1 fő számára meg fontos az idegenekhez való közeledés, az óvatosság. Mint minden gyermeknek az életében a tanulás is egy fontos és lényeges pont, amit a családban felnőttek családjai előtérbe helyeztek. 1 fő közülük nem tudott példát mondani.

- „A nem állunk szóba idegenekkel, azt nagyon korán. A soha nem hagyjuk őrízetlenül a poharunkat idegen helyen. Nem ülünk be idegen ember autójába. És kritikusan bízunk meg az idegenekben.”
- „Ha nem ült volna le mellénk tanulni, vagy csak kikérdezni a másnapra tanulnivaló dolgot, nem biztos, hogy ennyit tanultam volna magamtól, mint amennyit akkor mi tanultunk alsó tagozatban. Így utólag visszagondolva nem tetszett, de most már szerintem ez így csak jó volt.”
- „A számítógép meg egyértelműen, hogy ne üljünk, ott károsítja a szemet. Nyilván, hát nem véletlenül vagyok szemüveges, mert volt olyan, hogy este 11-ig így behajoltam a monitorba.”
- „Amikor például fólia sátrat akartam csinálni, akkor előtte ugye nekem kellett felásni hozzá a területet, meg nekem kellett elmenni, szétszedni, hazahozni a vázat, meg utána összerakni, hegeszteni, stb.”

9. Ha nem tartottad be a szabályokat, annak voltak következményei? (11. ábra)

Gyermekek otthon: A gyermekotthonban nevelkedett férfiak közül 1 főnél nagyon rugalmasak voltak a szabályok, ha valamit nem tudott betartani azt lekommunikálta és nem volt következménye. 1 fővel erősen kivételeztek a nevelők, mert „*tudták, hogy nincsen senkim. Hát, hogy én nem tartottam senkivel se a kapcsolatot, és tudták én úgysem megyek sehová. Hogy nekem a nevelők voltak csak.*” 3 főnél, ha nem tartotta a szabályokat hangfelemelés volt a következmény. Különböző dolgokat alkalmaztak rajtuk: telefon, kimenő megvonás, smiley rendszerben egy szomorú smiley kiosztása. Egyes személynél kicsit erősebb módszereket is alkalmaztak. Az itt felnőttek közül 4 fő általában betartották a szabályokat, mert tudták, hogy azzal jobban járnak, mint a következményekkel.

- „Szerencsére olyan a lakásotthon vezető meg a nevelők is, ha előre szólok, hogy ez van, akkor megértik és készséggel elfogadják.”
- „Hát nekem nem volt következménye. Rám az utóbbi időkben, mint tudom én, 15 éves korom után, a szabályok rám úgy nem vonatkoztak már, hogyha én egy külön életet éltem volna az otthonban.”

- „Igen, van egy szomorú és mosolygós smiley-táblázatunk, amiben jelöljük azt, hogy heti, illetve havi szinten ez, hogy ment, és ennek megfelelően értékelve vagyunk. Ez havi jutalmazás terén annyit mutat, hogy elmehetünk mondjuk étterembe enni, körmöt csináltatni. De nyilván, ha van egy szomorúd, akkor ez azt jelenti, hogy nem mehetsz el, kimenőd ugyan van, de akkor nem kapsz plusz jutalmat.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek körében 1 főnél nem volt következmény, mivel mindig betartotta a szabályokat. 1 fő nem emlékszik rá, csak az érzésre, hogy milyen volt, amikor valaminek következménye volt. 3 főnél volt inkább jobban jelen a büntetés, ebből 2 főnél sokszor előfordult, ha megszegtek valamilyen szabályt nem mehettek sehova. A 3. főnél volt hang felemelés vagy tesók közti veszekedés esetén hajhúzás a következmény. Ha, megszegik a szabályokat van következménye, csak nem olyan szigorúak, ez 2 főnél fordult elő, tőlük főleg az elektronikai eszközöket vonták meg. 3 főnél nem volt konkrét következmény, csak egy elbeszélgetés, hogy ezt nem így kellett volna.

- „Hát volt, de nem olyan drasztikus, inkább az, hogy akkor jó, most nem mehetsz el a lányokkal találkozni, vagy akkor most nincs gépezés, vagy nincs tévzés, míg meg nem csinálod ezt, vagy azt.”
- „Ha nem szóltunk előre valami miatt, vagy csak olyan dolog történt, hogy később mentünk haza az iskolából, vagy valakivel még sokáig beszélgettünk, és nem szóltunk, és kerestek minket, akkor esetleg volt olyan, hogy kicsit hangosabb nemben beszélt velünk anyukánk. Meg volt olyan is egyébként, hogy meghúzta a hajunkat, ha nagyon összevesztünk a tesómmal.”
- „Hát igazából szerintem mindig tartottuk a szabályokat, tehát ilyen retorzió vagy következménye nem nagyon volt.”

LIBERÁLIS NEVELÉS KÉRDÉSEK:

10. Milyen volt a kapcsolatod a szülőddel/nevelőddel? Kifejtenéd? (12. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban/lakásotthonban nevelkedetteknél 6 főnek jó volt a kapcsolata a nevelőkkel. 1 főnek nem, mert sok mindenben más volt a nézőpontjuk. 1-nek nem nagyon sikerült semmi féle bizalmi kapcsolatot kialakítania az ott dolgozókkal. 1 fő még mindig küzd a bizalom kérdésével, kisebb, nagyobb sikerrel.

- „Számtalan a jónak az ellentéte. Nagyon sok mindenben nem értettünk egyet. Más felfogás az a baj.”

- „Beszélni nagyon ritkán szoktunk beszélgetni, általában a szobámba vagyok, vagy dolgozok, sulizok. Ha beszélgetünk, akkor tudok velük beszélgetni, viszont az se ilyen napi szintű. Heti egy-két alkalom nagyon max.”
- „A nevelőimmal szerencsére nagyon-nagyon jó kapcsolatom van, mindent meg tudok velük beszélni, akár problémám van, akár bármilyen dolog, amiben nem tudok előrébb jutni, akkor mindig segítenek.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek közül mindenkinek jó, szoros a kapcsolata a szüleivel 6 főnek. 4 főnek inkább az anyukájával szorosabb, vele tud huzamosabb időt együtt tölteni. Minden tag az életkorából adódóan különböző élethelyzetekben van jelenleg. A megkérdezettek közül már nem mindenki él együtt a családjával.

- „Édesanyámmal nagyon szoros. Mondjuk, ha sokat vagyunk együtt, akkor néha már elégünk van egymásból. Tehát ez a napi két-három órát tök jól lehetünk együtt tölteni. Édesapámmal meg napi tíz perc.”
- „Szoros, hát főleg az ilyen lelki, meg hasonló dolgokat inkább az anyukámmal osztom meg, apával inkább munkával kapcsolatos dolgok, amikről szoktunk beszélgetni.”
- „Míg iskolás voltam jó volt a viszonyunk, de viszont keveset is találkoztam velük. Mert amikor reggel ugye mindenki elment otthonról, én is iskolába dolgozni ők. Hazajöttem, akkor még nem volt rajta senki, szóval utána én elmentem ki a barátaimmal, ők utána értek haza. Utána meg én hazajöttem este, akkor már valaki aludt, szóval így ritkásan találkoztunk. Inkább csak a hétvégék voltak.”

11. A szüleid/nevelőid milyen szinten hagytak kibontakozni, ha valamit ki szeretnél volna próbálni, vagy valamit önállóan tenni? (13. ábra)

Gyermekotthon: Itt 8 főnek engedték, ha valamit ki szerettek volna próbálni. 1 főt inkább akadályoztak a dolgokban.

- „Ők is. Ők meg még buzdítottak is, hogy csináljam.”
- „Volt egy-két dolog, amiben igen. Nagy részében meg inkább nem az, hogy segítettek volna, még akadályoztak is.”
- „Mondtam, hogy szeretnék elmenni zeneiskolába, azt ők támogatták.”
- „Hát szabályokon belül bármit.”
- „Teljes mértékben támogattak és motiváltak, hogy ezt igenis meg lehet csinálni.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek közül 1 fő külön vette a szüleit ennél a szempontnál. A további 9 főnél támogatóak voltak a szülők csak különböző szinteken. Itt főleg sportokat,

iskolákat hoztak fel példának, de azokban a szülők teljes mértékben támogatták őket határokkal. 1 főnek volt olyan, hogy nem nagyon próbált ki akkoriban nagyon új dolgokat.

- „Ezt ketté lehet bontani. Apa sokkal rugalmasabb volt, igazából mindent hogy engedett, hogy próbáld ki. Anya meg sokkal inkább ilyen féltő hozzáállással közelítette ezt meg, és inkább, hogy ha nem annyira muszáj, akkor inkább ne, nehogy bajod legyen.”
- „Teljes mértékben. Tehát minden hobbimnál, minden szakmánál, amit elkezdtem, támogatón álltak hozzá.”
- „Attól függően, hogy ők ezt mennyire értékelték, nyilván van, hogy kevésbé volt, hogy jobban.”
- „Szerintem mindig 100%-osan hagyták azt, hogy én magam tapasztaljam meg azt, amit szeretnék, azt kipróbálhassam, és majd magam rájövök arra, hogy ez rossz vagy jó.”

12. Tudnál rá példát mondani?

Gyermekotthon: A gyermekotthonban is 9-ből 8 főt mindenben támogattak. Népszerű volt a sport, iskola, új hobbi.

- „A nevelők, amikor elkezdtem a traktorra a jogsit, akkor ők mindig mondták, hogy csináljam, csináljam. Amikor csináltam a kocsira a jogsit, akkor is, hogy csináljam, ne hagyjam félbe, aztán minden meglett, mert segítettek.”
- „Mikor a grafikát szerettem volna tanulni, akkor kerestek ingyenes képzést, oda is beíratnak. Amikor még tudtam járni boksizolni próbáltak finanszírozni az edzéseket.”
- „Nekem kellett kiválasztani, hogy mit szeretnék főzni arra a napra. Akkor megengedték, hogy csináljak spagettit.”

Otthon: Családosok: A családban felnőtt férfiak főleg iskolai dolgokat, teljesítményre, munka kérdésére hoztak fel példákat. A családban felnőtt nőket főleg a sportban, illetve az iskolában támogatta leginkább a családjuk. Ezek tekintetében csak minimálisan korlátozták őket, ha anyagi vonzata volt a dolgoknak.

- „Ilyen volt például, hogy ezért nem kezdtem el focizni profi szinten.”
- „Például nekem, mikor a szakmaváltás volt, akkor azt annyira nem tolerálták, de utólag nyilván, amikor rájöttek, hogy ez mégis jó, meg hozzám való, utána már ők is támogattak benne.”
- „Mindegyiket támogatták, de nyilván a nagyon befektetést igénylőket nem. Amik kevés eszközígénnel elvégezhetők, ott megvették, csinálták, eljártak, fizették az órákat, elvittek, hazahoztak, ügyes vagyok, jöttek. Egy idő után, amikor ez már elég nagy

költség volt, akkor azért ott volt az a határ. Nem fognak lovat venni két év lovaglás után.”

13. A döntéseidben feltétel nélkül támogattak? (14, 15. ábra)

Gyermekotthon: Itt 8 főt támogattak keretek között a házirend megsértése nélkül. 1 főt pedig nem a férfiak közül.

- „Hát nem. Engem biztos nem. Ezt meg kell hagyni, hogy úgy semmiben.”
- „Ha a házirendben benne volt, hogy nem lehet olyat csinálni, akkor nyilván azt nem engedték.”
- „Attól függ, hogy ez milyen döntés. Ha azt látják, hogy ez így hosszú távon nem jó döntés, akkor leülnek velem megbeszélni.”

Otthon: Családosok: A családosoknál az mutatkozik meg, hogy 2 főt támogattak feltétel nélkül. 3 főt feltételekkel meg elvárásokkal támogattak. 1 fő külön választotta a szüleit, miszerint az apukája jobban engedte volna neki a dolgokat, az anyukája viszont a biztonsága érdekében korlátozta. 1 főnél előfordul, hogy általában a családdal közös döntést hoznak. 2 főnél előfordult, hogy nem támogatták otthon a döntésüket, csak ha hosszabb ideig kitartanak mellette, akkor kaptak otthonról támogatást.

- „Nem, itt is mindig feltételekkel, de teljesíthetőekkel.”
- „Apa igen, majd tudja a gyerek persze megtapasztalja, látni fogja. Anya meg sokkal inkább a féltő.”
- „Nem minden esetben feltétel nélkül. Mert volt, amikor elmondták a véleményüket, főleg apa, hogy nem hiszi, hogy ez a jó, és ennek így kell lennie. A párkapcsolatom témájában, hogy nem feltétlenül támogattam minden egyes pillanatában.”
- „Terelgetnek, de támogatnak.”

AMBÍCIÓZUS NEVELÉS KÉRDÉSEK:

14. Az iskolában milyen volt a teljesítményed? (16, 17. ábra)

Gyermekotthon: Az itt felnőtt nők és férfiak körében jellemző volt, hogy általános iskolában nagyon rossz volt a teljesítményük. Miután kiemelték őket és elkerültek egy új iskolában 1 fő megbukott, 1 főnek pótvizsgáznia kellett. 1 főnél a tanulás a kedvétől függött. 1 főnek nagyon jó volt a teljesítménye általános iskolában, majdnem mindig kitűnő. Voltak, akik otthon nem tanultak, miután elkerültek onnan kezdett el javulni a teljesítményük. A többség általános iskolában 2-es, 3-as tanuló volt és gimnáziumban, illetve szakközépiskolában húzta fel magát

4-es, 5-ös tanulóra. 1 fő után a szakellátásból újra haza került javította a jegyét 3-ról 4-re. Az itt megkérdezettek közül mindenki szakmát, egyetemet végez/végzett.

Otthon: Családosok: A családban felnőtt nőknél és férfiaknál megfigyelhető, hogy általános iskola alsó tagozatában vagy felső tagozatában sokkal jobbak voltak a jegyeik, mint gimnáziumban. 3 főnek jobb lett a teljesítménye gimnáziumban, a többségnek romlott az átlaga. Itt főleg azért, mert más szinten folyt az oktatás, illetve voltak olyan tantárgyak, amik nem érdekelték őket vagy nem kellett a továbbtanulásukhoz. 1 főnek volt általánosban rosszabb a teljesítménye, de 8.-ra nagyon szépen javított az átlagán.

15. Erre a szüleid/nevelőid büszkék voltak vagy közömbösen fogadták? (18. ábra)

Gyermekotthon: Az itt felnőtt nők és férfiak eredményeire a nevelők 8 főnél büszkék voltak. Egyedül 1 fő eredményére nem voltak csak büszkék.

- „Nem örültek, hogy lehet kifognak rúgni a suliból. Viszont utána, hogy elkezdtem felhúzni az átlagomat és meglett a vizsgám, eléggé örültek neki.”
- „Ők nagyon büszkék voltak rám. Az ő érdemük benne van, hiszen segítettek, tanultak velem, ha kellett, és jogosan állhattak oda, hogy igen, ők segítettek, mert rajtuk nagyon-nagyon sok minden volt.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek körében a szülők 9 főre büszkék voltak, 1 főnek a teljesítményét közömbösen fogadták.

- „Nagyon büszkék voltak. Mindig-mindig azt erősítették bennem, hogy képes vagyok rá, mutassam, hogy ténylegesen mi van bennem, ne érdekeljen más.”
- „Hát, ha nem is feltétlen a teljesítményemre, inkább rám voltak büszkék, inkább így tudnám megfogalmazni.”
- „Teljesen közömbösen. Elvárták a standard minőséget.”

16. Ez milyen érzéssel töltött el Téged? (19. ábra)

Gyermekotthon: 1 főnél a kezdeti öröm, hogy büszkék rá átfordult közömbösségbe. 1 főnek nem sikerült olyan kapcsolatot kialakítani a nevelőkkel, hogy érdekelje a véleményük. 7 főnek jó, pozitív érzései vannak ezzel kapcsolatban, hogy a nevelők büszkék rá. „De amúgy mindkét részemről nagyon örültek nekem, és én is magamnak, hogy ők örültek nekem.”

- „A nevelők részéről meg jól esett, mert tudtam, hogy ők tényleg hisznek bennem, meg segítettek bármikor, úgyhogy így nagyon jó érzés volt nekem.”

- „Nagyon-nagyon pozitív és nagyon-nagyon jó érzéssel töltött el, hiszen egy olyan környezetbe hazaérni, ahol jól érzed magad, ahol tudod, hogy büszkék rád, és hogy motiválnak, az szerintem nagyon jó érzés.”

Otthon: Családosok: Az itt megkérdezetteknel 8 fő pozitív, jó érzéssel fogadta azt, hogy a szülei büszkék rá. 2 fő nem érzett semmit: itt az egyik félnél a szülők büszkék voltak, a másik főnél pedig közömbösen fogadták az eredményt.

- „Nagyon elégedett voltam, mert anyáék mindig mindenben mellettem álltak, nem hagytak magamra. Biztonságban éreztem magam akkor is, amikor rossz jegyeim voltak.”
- „Hát jó, jó érzéssel, mivel így nem volt az, hogy akkor ötösnek kell lennem. Tudják, hogy nekem mi megy, én mit szeretek, mi az, amiben jó vagyok.”

17. Érezted, hogy a fontos dolgokban támogatnak Téged? (20, 21. ábra)

Gyermekeknél: A gyermekeknél vagy a lakásoknál egyértelműen támogatták az ott lakókat a fontos döntéseikkel kapcsolatban.

„Míg az itthoniak támogattak, mármint a nevelőim, és motiváltak. Erre a leginkább a példa a mentőzés, hogy sikerülni fog, meg tudom csinálni, fel fognak venni, és mentőápoló szakképzésben tanulok ma már, és mentés irányításban dolgozom. Az ő segítségük nélkül ez nem sikerülhetett volna.”

- „Jelentkeztem az X Faktor-ba, és mindkét helyről támogattak engem. De nem jutottam be, de akkor is próbáltak támogatni mindkét helyről.”
- „Ha támogattak, akkor annyiból, hogy ne legyek ennyire közömbös az emberekkel. Ne kezeljek minden helyzetet, hogy annyira felsőbbrendűen.”

Otthon: Családosok: Az előzőekhez hasonlóan nagyobb részt itt is kaptak támogatást a fontos dolgokban, mind a 10 főt támogatták. 2 fő részéről csak az egyik szülő nyújtott maximális támogatást. 1 főnél a támogatás terén voltak kivételek, de nagyrészt érezte.

- „Például a továbbtanulásban, abban anya támogatott. Apa kevésbé, az elég fontos döntés volt, és abban nem támogatott apa százalékosan.”
- „Éreztem, persze nyilván voltak kivételek.”
- „Tehát erre is ugyanazt tudom mondani, mint az eddigiekben. Ezt a megosztottságot.”

TÚLVÉDŐ NEVELÉS KÉRDÉSEK:

18. A szüleid/nevelőid mennyire féltettek Téged? (22, 23. ábra)

Gyermekek otthon: Ezt 3 részre lehet osztani, mivel voltak olyanok, akiket féltettek: 4 fő, akiket nem féltettek: 3 fő, illetve 2 főt csak a bekerülésük után az elején féltettek.

- „Ezek a dolgozók úgy annyira nem. Elmondták, de annyira nem látszott rajtuk.”
- „A nevelőim eleinte féltettek.”

Otthon: Családban: A családban felnőtt lányok közül 7 főt nagyon-nagyon féltettek a szülei. 1 főt nem féltettek, nem érezte azt. 2 főt nem nagyon, mert nem csináltak semmi olyan dolgot.

- „Ó, nagyon. Késői gyerek vagyok, úgyhogy iszonyatosan.”
- „Apa is viszonylag nagyon féltett. Attól, hogy nem a legközelebbi a kapcsolatunk, és kevesebbet beszélünk, vagy kevesebb időt töltünk együtt, attól ez megmaradt a mai napig.”
- „Nagyon. Második gyerek vagyok. Van köztünk 11 év a nővéremmel. Én lettem a fiú gyerek. Értem, a nagyszülők is sokkal jobban aggódtak.”

19. Hogy jellemeznéd magad? (24. ábra)

Gyermekek otthon: A gyermekotthonban felnőtteknél 1 fő intellektuális tulajdonságokat sorolt fel ennél a kérdésnél, 5 fő morális tulajdonságokat, 3 fő pedig intelligens és morális tulajdonságokat is.

- „Belsőleg egy nagyon érzékeny lelki sérült lány vagyok, ezt azért nem lehet letagadni. De egyébként egy nagyon talpraesett, motivált, jobb életet akaró személynek mondanám magam, aki tanult mások hibájából és nem szeretné ugyanazokat elkövetni. Én egy nagyon tudatos embernek mondom magam és hát mindenképp erősnek egyébként.”
- „Segítőkész vagyok, meg jó szívű, meg ilyenek, de nem tudom. Én úgy nem érzem magamon, mert én szeretek segíteni. Én bárkinek segítek, kivéve a koldusoknak, mert azok maguknak intézték azt a sorsot. De én így ismerősök körében bárkinek segítek. Én segítőkésznek, meg jó szívűnek, meg ilyeneknek szoktak mondani.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek közül 2 fő intelligens tulajdonságokat sorolt fel, 7 fő morális tulajdonságokat és 1 pedig mindkettőre jellemzőket.

- „Hát most fiatal, ambíciózusnak tartom magam, törekszem a személyiségem fejlesztésére, a munkával kapcsolatban és a fejlődésre, sikerorientált vagyok.”

- „Intelligens, humoros, visszafogott, ilyen kis szerény, de megfelelő környezetben azért kibontakozik.”

20. A szüleid/nevelőid motiválták a céljaid elérésében?

Gyermekotthon: A nevelők, illetve az ott dolgozók mind a 9 főt motiválták a céljaik elérésében.

Otthon: Családosok: A nők és a férfiak körében mindenkit egyértelműen motiváltak a céljaik elérésében különböző módszerekkel.

21. Ha igen, mivel? (25. ábra)

Gyermekotthon: A nevelők mind a 9 főt motiválták különböző szempontokból: Támogatták őket, mellettük álltak, ezt kifejezték szóban és anyagilag is.

- „Hát muszáj volt, mert tényleg rossz érzés, mikor azt mondják, hát belőled senki nem lesz soha.”
- „Leültek velem beszélgetni, ha épp arra volt szükségem. Ha kellett, akkor hosszú távon is.”

Otthon: Családosok: A nők közül anyagilag 5 főt, támogatással, elfogadással 5 főt, szóval mindenkit motiváltak.

- „Anyagilag támogatnak, tehát kollégiumot fizetnek.”
- „Hát igazából a támogatásukkal, a feltétel nélküli elfogadásukkal és szeretetükkel. Mindig éreztették velem, hogy nem kell tennem azért, hogy ők szeressenek. Igazából ez kísért végig az életemben, ez motivált.”
- „Döcögtettek előre, hogyha volt valami olyan dolog a karrierépítéssel kapcsolatban is, amihez papír kellett, támogattak benne, segítettek iskolát keresni.”

HIDEG, DEMOKRATIKUS NEVELÉS KÉRDÉSEK:

A szüleid/nevelőid egyenrangú félként kezelték Téged magukkal? (26. ábra)

Gyermekotthon: 5 fő úgy érezte, hogy egyenrangú félként kezelik, 3 fő pedig nem. 1 főnél különleges volt a helyzet, mert nála helyzettől függött a dolog.

- „Hát ők egyenrangúnak, teljesen. Nekem bármit elmondtak, és ugyanazokat csináltam, mint ők, vagy ugyanolyan dolgokról beszélünk, mint ők szoktak.”
- „Ha az ember nem érzi a pozícióját egy társadalmi struktúrában, akkor egyenrangú félként van kezelve, mert ha nem lenne úgy kezelve, akkor érezné.”

Otthon: Családosok: Itt a családban felnőttek aránya 2 részre oszlik. 5 főt egyenrangú félként kezeltek a szülei, 5 főt nem.

- „Szerintem nem egészséges, ha egyenrangú félként kezelnek, szóval nem. Mi nem vagyunk a szüleimmel barátok.”
- „Igen, mindig próbáltak törekedni arra, hogy ne érezzem úgy, hogy én kevesebb lennék, mint ők.”
- „Igen, de nyilván ugye azért a családhierarchia megvan, de nyilván nem néznek alacsonyabb szintűnek sem, sem magasabb szintűnek.”

25. A nehéz helyzetekben támogattak téged, számíthattál rájuk? (27. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban egész más lett az arány. 7 fő számíthatott a dolgozókra, 2 fő pedig nem.

- „De amúgy segítenek, hogyha így elmondtam nekik valamit, akkor ők segítettek itt az otthonba.”
- „Hát ez az igazság, hogy régen ott inkább támogattak, de hogy számítsak rájuk, nem igen.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek egyértelműen számíthattak a nehéz helyzetekben a szüleikre.

- „Én úgy gondolom amennyire én azt hagytam, hogy támogassanak, annyira igen.”

26. Mennyire tudjátok egymásnak kimutatni az érzelmeiteket? (28. ábra)

Gyermekotthon: Itt 3 fő nem mutatja az érzéseit, 4 fő nehezen tudja kimutatni, 2 fő pedig nagyon tudja mutatni az érzéseit a nevelők felé.

- „Nevelőként van egy kis határ vagy egy gát, amit mindig érez az ember. Nyilván volt egy férfi nevelőm, aki olyan volt, mint az édesapám, nyilván azért őt nem ölelgettem meg ilyesmi, mert azért nem.”
- „A nevelőknél meg igazából egy volt, akinek úgy ki is tudtam mutatni, meg rajta is láttam, hogy azért ő is szeret, aztán így ez könnyebb volt.”

Otthon: Családosok: Otthon 4 fő nehezen mutatja ki az érzelmeit, 6 főnek nagyon könnyű kimutatni.

- „Nehezen szerintem, mert nem vagyunk egy olyan érzelgős család, hogy lehet.”

- „Hát ez valahogy egy nagyon kínos téma. Szóval úgy nem igazán ez az érzelmet kimutató család vagyunk.

27. Szoktatok érzésekről beszélgetni? (29. ábra)

Gyermekotthon: Itt 2 fő nem beszélt érzésekről a nevelőkkel, 2 fő igen, 2 fő ritkán és 2 fő sokszor.

- „Ezt a nevelővel is ugyanúgy megtehetem, de azért inkább ilyen felszínesebben. Hogy elmondom például szomorú vagyok, de azért nem kezdem el mondjuk kiönteni a lelkemet.”
- „Én nem. Én így nem szoktam az ilyenekről beszélni. De ők úgy beszéltek, úgy, ahogy ők engemet szeretnek, meg hogy én vagyok a legjobb gyerek itt az otthonba, de én mai napig nem.

Otthon: Családosok: A családban felnőttek közül otthon 2 fő nem beszél érzésekről a családjával, 4 fő beszél, 4 fő pedig ritkán.

- „Szoktunk, de túl ritkán. Többször kellene, vagy lenne rá szükség.”

ELHANYAGOLÓ NEVELÉS KÉRDÉSEK:

28. A szüleid/nevelőid támogatnak a döntéseiddel kapcsolatban? (30. ábra)

Gyermekotthon: 7 főt támogatnak a döntéseivel kapcsolatban a nevelők, 2 főt nem.

- „Ők nyilván támogatnak. Csak attól függ, hogy ez milyen döntés.”
- „A nevelőim teljesen.”

Otthon: Családosok: Mind a 10 főt támogatják a döntéseivel kapcsolatban a szülők.

- „Elmondják a véleményüket, a pro és kontra érveket, de végül is igen.”
- „Szerintem igen. Egy bizonyos idő után.”

29. A problémáiddal kihez szoktál fordulni? (31, 32. ábra)

Gyermekotthon: Az itt felnőttek többsége a problémáival legtöbbször először a nevelőkhöz fordul, 4 fő. 3 fő az édesanyjához, 2 fő a párjához, 2 fő barátokhoz, 1 fő az anyósához és 1 fő pszichológushoz. Van olyan, aki több emberhez is szokott fordulni.

- „Valamikor nem érzem szükségét, hogy bárkihez is forduljak, mert ez nem olyan jellegű probléma. Ha olyan van, akkor vagy ő nevelőhöz vagy, ha olyan jellegű, akkor a pszichológushoz.”

- „Nekem a barátaim az a közeg, ahol a problémáimat megosztom, akikkel az életem dolgait megbeszélem, és akikkel zajlik az életem. Nekem ők a társaim az életben.”

Otthon: Családsok: 6 fő elsődlegesen az édesanyjához fordul először, 2 fő magához. 4 fő az édesapjához, a párjához vagy a barátaikhoz megy. 2 fő pedig a testvérehez.

- „Magamhoz, a páromhoz vagy a barátaimhoz. Attól függ egyébként, hogy a probléma milyen jellegű.”

30. Mennyire könnyen tudsz érzelmileg kötődni valakihez? (33. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonba felnőtt személyek közül 4 fő nagyon könnyen tud érzelmileg kötődni valakihez, 5 fő pedig nem.

- „Hú, nagyon könnyen. Meg hamar. Én nagyon hamar tudtam.”
- „Annak köszönhetően, hogy mögöttem sosem volt egy fix családi háttér úgymond édesanyámon kívül, ezért nagyon könnyen abba a helyzetbe esünk, de nem csak én, hanem minden gyermekotthonban élő gyerek, hogy elég egy kedves szó és már tudunk valakihez ragaszkodni.”

Otthon: Családosok: itt 8 fő tud érzelmileg könnyen kötődni, 2 fő pedig nem.

- „Igazából én nem sok emberhez kötődök, de akihez igen, hozzájuk nagyon, nagyon nehezen alakul ki egy kötődő kapcsolat.”
- „Hát azért szerintem viszonylag könnyen. Az átlagosnál kicsit könnyebben.”

31. A feszültséget hogy szoktad levezetni? (34. ábra)

Gyermekotthon: Az itt felsorolt módszerek közül 7 konstruktív kategóriába tartozik, 4 pedig a destruktív kategóriába. Több módszert is elmondtak: 3 fő sírással, 2 fő sporttal, 2 fő zenehallgatással. 1 fő tanulással, 1 fő verekedéssel, 1 fő obszcén kifejezésekkel, 1 fő cigivel, 1 fő kötéssel, horgolással, 1 fő kocsikázással, 1 fő beszélgetéssel, 1 fő kutyasétáltatással.

- „A feszültséget hát azt abszolút sírással. Én csak akkor tudok megnyugodni, hogyha kisírtam magam.”
- „Cigaretázok. Így nem bántok meg senkit. Kimegyek, elszívok 2 szál cigit, aztán már rendben vagyok.”

Otthon: Családosok: Az itt felsorolt módszerek közül 6 konstruktív kategóriába tartozik, 1 pedig a destruktív kategóriába. A családban felnőttek a következőket alkalmazzák:

házimunkával 3 fő, obszcén kifejezésekkel 1 fő, sporttal 4 fő, telefonozással 1 fő, zenehallgatással 5 fő, olvasással 2 fő, beszélgetéssel 1 fő.

- „Zenét szoktam általában hallgatni.”
- „Főzéssel, vagy edzéssel, szóval a hobbjaimmal.”

DRILLES NEVELÉS KÉRDÉSEK:

32. Büntettek meg a szüleid/nevelőid? Erről tudnál mesélni? (35. ábra)

Gyermekotthon: A nevelők 4 főt büntettek meg szóban, 1 főt fizikálisan, 4 főt pedig nem büntettek meg semmiért.

- „Hát ők abszolút nem, egyébként is nekik benne van így a szabályzatban, hogy ők nem emelhetnek kezet ugye a gyerekekre, szóval abszolút semmiféle bántalmazást nem kaptam: sem testi sem verbális bántalmazást soha nem kaptam.”
- „Itt a gyermekotthonban, itt inkább, ha nem bírtam úgy nagyon viselkedni, akkor bedobtak a hideg zuhany alá, 10 percig. Utána már jobban viselkedtem egy kicsit.”

Otthon: A szülők 4 főt büntettek meg otthon: 2 főt szóban eltiltással, 2 főt szóban és fizikálisan is, 6 főt nem büntettek meg.

- „Volt olyan, hogyha kaptam egy hármas, nem nézhettem tévét, de hogy ezeken kívül amúgy nem. A hajhúzás is csak akkor volt, ha tesómmal összevesztünk, és anya így választott szét minket. Csak akkor volt, mikor egymással verekedtünk.”
- „Mentem be a kiskapun, anyám meglátott lekevert egy akkora pofont mint a húzat. Első vagy az utolsó pofon volt tőle, legalábbis idáig.”

33. Ha valamit nem a szüleid/nevelőid elgondolása szerint tettél, volt következménye? Kifejtenéd? (36. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban a nevelők által 7 főnél nem volt következmény, 2 főnek meg csak szóban történt.

- „Mindig szóváltás, vitatkozás történt általában.”

Otthon: Otthon, ha valamit nem a szülei elgondolása alapján csináltak a megkérdezettek 3 főnél volt következménye: 4 főnél szóban eltiltás, elbeszélgetés szintjén.

- „El lett beszélgetve velem mind a kettőjük által és nagyon komoly beszélgetés volt, aminek a végén az jött ki, hogy akkor legközelebb megpróbálok másként.”

- „Hát ilyen büntetés, vagy tetteges jellegűen nem, hanem beszélgetések voltak.”

34. A szüleid/nevelőid minden kérését habozás nélkül teljesít? (37. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban felnőttek közül 5 fő mindent habozás nélkül teljesít, 4 fő pedig nem.

- „Vágjam le a fűvet, általában én csináltam a fűvet, azt rögtön levágtam, vagy terítsek meg, megterítettem. Cseréljem ki az egyik égőt. Valakit vigyek el innen oda, vagy kísérem el Egerbe vásárolni, akkor én megfogtam azt, ha ráértem, akkor elmentem és elkísértem.”

Otthon: Az otthon felnőttek közül 1 fő mindent habozás nélkül megcsinál, 9 fő nem.

- „Nyilván nem mindent habozás nélkül, általában törekszem arra, hogy amire kérnek, azt teljesítsem.”

35. Tudsz azonosulni a szüleid/nevelőid stílusával? (38. ábra)

Gyermekotthon: 2 fő tud teljesen azonosulni a nevelők stílusával, 4 fő van, amivel igen, van, amivel nem. 3 fő pedig nem tud velük azonosulni.

- „Nem. Elég egy alpári stílusok van. De nem csak a nevelőknek, hanem a környező embereknek is.”
- „Az övékével tudok már. Ők olyanok, mint a normális emberek. A nevelőknek szép családjuk van. Dolgoznak. Már van mindenük.”

Otthon: A családban felnőttek közül 3 fő tud teljesen azonosulni a szülei stílusával. 6 fő fele-fele arányban: van, amivel tud, van, amivel nem tud. 1 fő egyáltalán nem tud azonosulni a szülei stílusával.

- „Hát igen, én ők vagyok kicsibe.”
- „Vannak olyan dolgok, amikben teljes mértékben egyetértek velük, és azonosulok velük. De vannak, amiket máshogy látok, gondolok, azoknak azokban nem tudok hozzájuk hasonlítani, azonosulni.”

DISZHARMONIKUS NEVELÉS KÉRDÉSEK:

36. A szüleid/nevelőid mennyire tudtak elbizonytalanítani egy döntésedben? (39. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban a nevelők 3 főt nem tudnak elbizonytalanítani a döntéseivel kapcsolatban, 6 főt pedig igen.

- „A nevelőim pedig igen, hiszen ők érvekkel próbáltak cáfolni egy-egy dologban a nem megfelelő hozzáállást vagy akár kérdést.”
- „A nevelők semennyire, mert számomra nem jelentettek semmit.”

Otthon: A családban felnőtteket, 7 főt a szülei semennyire nem tudnak elbizonytalanítani, 3 főt pedig nagyon.

- „Nem igazán. Amit én elgondoltam, az úgyis lett. Mindegy, hogy ki mit mond.”
- „Amikor eldöntök valamit, akkor elég nehéz megváltoztatni a véleményemet.”

36. A szüleid/nevelőid ki tudják mutatni feléd a szeretetüket? (40. ábra)

Otthon: A családban felnőttek számára a szüleik egyértelműen ki tudják mutatni a szeretetüket különböző szinteken.

- „Szerintem a maguk módján igen. Csak ezt meg kellett tanulnom, hogy a maguk módján ezt, hogy fejezik ki.”
- „Szerintem nem annyira tudják kimutatni, mint amennyire ők szeretnék.”

Gyermekotthon: A gyermekotthonban a nevelők 7 főnek ki tudják mutatni a szeretetüket, 2 főnek pedig nem.

- „Szerintem úgy őszintén ők sem.”
- „Nem éreztem sosem.”
- „A nevelőknél inkább onnan tudtam, hogy azért csak szeretnek engem, hogy tényleg bármilyen kérésem volt, akkor ők mindig próbálták teljesíteni. Akkor mindig engem helyeztek előtérbe.”

37. A társaságukban biztonságban érzed magad? (41. ábra)

Gyermekotthon: A nevelők társaságában 8 fő biztonságban érzi magát, 1 fő pedig nem.

- „Amikor még kisebb voltam és bekerültem, akkor azért biztonságban éreztem magam. De egyébként sosem éreztem magam úgy 100%-ig biztonságban, mint most a párommal.”

Otthon: A családban felnőttek közül otthon mind a 10 fő biztonságban érzi magát.

Egyéb: 1. Mire neveltek a szüleid/nevelőid? Kifejtenéd? (42, 43. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban a nevelők arra nevelték őket: 2 főt türelemre, szeretetre, kitartásra, 1 főt a tanulás fontosságára, 1 főt a házimunka fontosságára és 5 főt az önállóságra.

- „Az otthonban a jövőre készítettek fel minket.”
- „Igazából az önállóságra neveltek.”
- „A nevelők azok arra, hogy megálljam a helyem az életben.”

Otthon: Családosok: A családban felnőtteket a következőkre nevelték a szüleik: 1 főt a pillanat megélésére, nem a pénz számít. 2 főt őszinteségre, 3 főt önmaga kifejezésére, 3 főt önállóságra, 4 főt tisztelettudatra, 2 főt a pénz értékére, 2 főt a tanulás fontosságára, 3 főt másokra való odafigyelésre tanítottak.

- „Azt tanultam meg, hogy otthon én ne a szüleimtől várjam azt a bizonyos támogatást. Csak én vagyok, így magam. Magamtól érhetem el a céljaimat.”
- „Emberismeretre a szüleim.”

2. Szerinted mennyire vagy tudatos felnőtt? Életvezetésedben, döntéseidben stb?? (44. ábra)

Gyermekotthon: Az itt felnőttek közül 3 fő többnyire tudatos, 3 fő van, amiben igen, van, amiben nem, 2 fő annyira nem és 1 fő semennyire nem tudatos.

- „Hát még nagyon gyerekcipőben vagyok. A pénzt nem tudom jól beosztani, amit nagyon fontos lenne, hogy tudjak spórolni. Sokszor vannak meggondolatlan döntéseim, feledékeny vagyok.”
- „Na, én nagyon nem vagyok tudatos. Én nagyon nagy dolgokat szoktam csinálni.”

Otthon: Családosok: Az otthon felnőttek közül 3 fő teljes mértékben tudatos, 4 fő többnyire tudatos, 2 fő van, amiben tudatos, van, amiben nem, 1 fő semennyire nem tudatos.

- „Lehetnék még tudatosabb. Szerintem vannak dolgok, amikkel még lehetne, kellene változtatni.”
- „Hát én kimerem jelteni, hogy teljes mértékben. Én vagyok az, aki mindent megtervez, nagyon sokfelé vannak céljaim.”

3. Volt valami szabály, ami nagyon fontos volt? (45. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban 7 főnek voltak fontos szabályok, 2 főnek nem. A tisztelet, a házirend betartása, a telefon használat, illetve a leadására vonatkozó szabályok és a kimenő 2 főnek voltak fontosak. 1 főnek voltak fontosak a következők: a fiúk nem mehettek a lányok szobájába, a beszélgetések, a tanulás fontossága és a nincs alkohol az intézmény területén szabályokat fontosnak tartották.

- „A fiúk nem jöhetnek a lányok szobájába, és ez fordítva is így volt. Ez óriási biztonságot adott nekem.”
- „Nem lehet alkoholos állapotba bejönni, mert régebben sokat ittam, és ezáltal itt bent ezt megtanultam, hogy az nem jó, amit akkor csináltam. És örülök, hogy ez a szabály az úgy van, és volt is. Ugye a kimenő is utólag belegondolva azért abból a szempontból jó, hogy az ember ne menjen rossz útvonalon.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek közül 8 főnek volt fontos szabály, 2 főnek nem volt semmi. 1 főnek fontos volt: az internet korlátozására vonatkozó szabály, a tanulás az elsődleges feladat, nem a pénz számít, a nap megbeszélése, a tisztelet, a pénzért meg kell dolgozni, nem a pénz számít, nem kell mindenkinek megfelelni. 2-2 fő számára fontos szabály volt, hogy sötétedésre érjen haza, illetve a szülők tudják kivel, hol, mikor, meddig van.

- „A munkára. Egyrészt a pénzért meg kell dolgozni, másrészt meg ne várjam, hogy minden az ölembe hullik vagy alám teszik.”
- „A tanulás az első. Nem a pénz számít.”

4. Te valamelyiket átvinnéd a gyerekeid nevelésébe? (46. ábra)

Gyermekekotthon: A gyermekekotthonban felnőttek közül 6 fő tovább vinné a szabályokat a gyermekei nevelésébe, 3 fő nem.

- „Meg volt szabva, hogy mennyi időt tölthettünk a tv előtt. Nagyon jó szabály volt, amit amúgy tovább is fogok vinni a családomba.”
- „Ezt az elalvást meg a telefonleadást ezt vinnem. Ez tuti, hogy a telefonja az minden este itt volna nálam, itt csörögne meg csipogna.”

Otthon: Az otthon felnőttek közül mindenki a szabályokat valamilyen szinten tovább vinné a gyermekei nevelésébe.

- „Amit megígérsz, azt csináld meg. Időre vagy idő előtt inkább. Amit csinálsz, azt csináld tisztességesen. Ne hazudozz, ne próbálj megvezetni másokat.”
- „A tanulás az első számú dolog az életében és minden csak utána következik. Mindenért meg kell dolgoznia.”

5. Azok alapján, amit a szüleidtől/nevelőidtől tanultál változtatnál valamin, ha a saját gyermekeden kellene alkalmaznod? (47. ábra)

Gyermekekotthon: A nevelőktől tanultakon 6 fő változtatna, 2 fő pedig nem.

- „A kimenőt semmilyen formában nem korlátoznám órákra.”

- „Ugye meséltem, hogy biciklivel nem mehettünk a városba. Na most szerintem az nagyon fontos, hogy egy gyerek tudjon szabályosan közlekedni az utakon, ne érje baleset.”

Otthon: A szülőktől tanult dolgokon 5 fő változtatna, 5 fő nem.

- „Hát finom hangolnék inkább, teljesen nem változtatnám meg.”
- „Az érzelmek kimutatásán, az érzelmekről való beszélgetésén, a kettőnk távolságán, hogy közelebb érezzen magához a gyerekem.”

I. Napirend

1. El tudnád mesélni milyen volt egy heted, amíg iskolás voltál?

Gyermekotthon: Mindenkinek volt kialakítva egy rendszer, aminek a keretein belül mozoghatott. Itt is a délutáni szabadidős programok voltak eltérőek. Valamint vasárnaponként 6 főnek kötelező volt misére menni. Gimnáziumba 8 fő bejárás volt, 1 fő kollégista. Itt az iskolaidő tolóódott ki, meg a délutáni programok tekintetében volt változás. Hétvégén voltak lazábbak a napok, 1 fő 1 fő sportversenyekre is járt.

Otthon: Családosok: Itt annyi változás van az előzőekhez képest, hogy 2 főnél, ha a szülő nem tudta ellátni a feladatait a nagyszülők segítettek be. Illetve hétvégente 2 főnél a sport miatt versenyek voltak, 2 fő pedig látogatta a nagyszülőket. Mindenkinek volt egy fix rendszere. Gimnáziumban 4 fő kollégista volt, 6 fő pedig bejárás.

2. A szüleid/nevelőid a napi rutinodban mennyire vettek részt? (48. ábra)

Gyermekotthon: A nevelők 6 főnek a rutinjában nagyon sokszor, 3 főnél nem annyira vették ki a részüket.

- „Igazából, amikor hazaértünk, akkor onnantól kezdött automatikusan köszöntek nekünk, segítettek a tanulásban, felügyelet alatt lehet és csak az udvaron tartózkodni szóval, akkor velük mentünk ki. Vacsoránál segítettünk előkészülni. a vacsorára ugye, szóval igazából ők abszolút ott voltak a nap folyamán végig.”
- „Elindítottak iskolába. Általános iskolában segítettek tanulni. A közös ebéd meg vacsora is ott volt.”

Otthon: Családosok: A szülők a gyermekeik napi rutinjában 6 főnél nagyon sokszor vették ki a részüket, 4 főnél nem annyira. Olyan nem volt, hogy nem vettek benne részt.

- „A kötelező házimunkán, meg az étkezéseken kívül, úgy nem annyira, csak mikor játszottunk.”

- „Keveset találkoztunk. Egyszerre értünk haza vagy ők egy kicsit később. Leültünk enni, mindenki tette a saját dolgát.”
- „Anya, ahogy itthonról dolgozik, ő nagyon.”

3. A napi rutinodban mennyire sűrűn történtek változások? (49. ábra)

Gyermekotthon: 1 főnél volt sokszor változás, 5 főnél nem nagyon volt ilyen, 3 főnél pedig semmi nem változott. A nem változottaknál az is előfordulhat, hogy nem volt napi rutin, ami tudott volna változni.

- „Az elején szinte minden napunk egyforma volt, a péntek volt az, amikor változások voltak.”
- „Eléggé. Nekem nem volt sohasem fix életem.”

Otthon: Családosok: 1 főnél sokszor voltak otthon változások a rutinjában, 5 főnél nem nagyon, 4 főnél pedig semmi nem változás nem történt.

- „Nincs az a kimondott napi rutinom.”
- „Nagyon nem. Maximum a futás terén történtek változások.”

4. A háztartási munkában mennyire vetted ki a részed? Miket csináltál? (50, 51. ábra)

Gyermekotthon: Mind a 9 főnek volt valami feladata, ha más nem a saját szobájának a rendben tartása.

Otthon: Családosok: A családban felnőttek közül is mind a 10 fő kivette a részét a házi munkából.

5. Sikerült kialakítani egy napi/heti/éves rutint? (52. ábra)

Gyermekotthon: Az itt felnőtteknek 2 főnek van napi rutinja, 2 főnek éves szinten. 5 főnek pedig nincs kialakított rutinja.

Otthon: Családosok: A családban felnőttek közül 1 főnek van napi rutinja, 5 főnek heti, 3 főnek pedig éves rutinja. 1 főnek nincs rutinja kialakítva semmilyen szinten.

6. Kaptál zsebpénzt? (53. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban mind a 9 fő kapott zsebpénzt, mivel ez a törvényben van meghatározva.

- „Egy államilag támogatott összeget kaptam.”

- „Kaptam, mindig annyit, amennyi a törvények alapján ki volt írva.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek közül 6 fő kapott zsebpénzt, 4 fő nem.

- „Nem igazán volt külön zsebpénzem, de ha mentem valahova, akkor nyilván kaptam ilyen költőpénzt.”
- „Amikor elkerültem a koliba, akkor szükséges volt.”

7. Sikerült azt megfelelően kezelni? (54. ábra)

Otthon: A családban felnőttek közül 6 fő kapott zsebpénzt, 4 fő nem. A 4 fő közül 3 nem kapott zsebpénzt, a semmit meg nehéz lett volna kezelni meg beosztani.

- „Én úgy gondolom, hogy igen, főleg a kollégium miatt. Ott muszáj volt megtanulni, hogy egy hétre ennyi van, és azt be kell osztani.”
- „Most jutottam el arra a szintre, hogy tudatosan félre rakok.”

Gyermekeotthon: Családosok: 6 fő megtanulta kezelni és beosztani a zsebpénzét, 3 fő nem.

- „Azt kezelték helyettünk. Megspórolták, ha valahova mentél és vittél volna magaddal zsebpénzt. Így jó volt, mert beosztották helyettünk.”
- „Ha volt valami kitűzött célom, akkor igen. Ha nem volt, akkor simán elszórtam.”

II. Otthonról/családról kialakított kép

1. Mesélnél az otthonodról? Amit most az otthonodnak érzel. (55. ábra)

Gyermekeotthon: Az itt felnőttek többsége az otthonát az érzések és kinézet alapján írta körbe, pontosan 4 fő. 3 fő az otthonát egy bizonyos személyhez köti, 2 fő pedig egy érzéshez. Itt 6 fő utógondozott és ők a lakás/gyermekeotthont írták le az otthonuknak.

- „Ezt az otthon érzését se édesanyáméknál, se pedig itt az otthonban nem érzem. A pároméknál nagyon szeretek lenni, minden hétvégémet, amit csak tudok, ott töltök. Sokkal másabb az a környezet, mint az eddigiek, ahol voltam. Nagyon elfogadók, kedvesek, sokat lehet velük beszélgetni, mély dolgokról sokkal jobban megértenek, mint itt bárki. És ezáltal biztonságot is érzek, amikor ott vagyok. Meg sok szeretetet, amit eddig sehol nem éreztem, azt most igazából ott mindent megkapom.”
- „Otthonom az nem nagyon volt. Hát, amíg élt dédimamám addig úgy mondom minden jó volt. Utána meg már az otthon az olyan volt, hogy fél évet voltunk ebben a házban, nyolc hónapot egy másik házban. Utána megint költözés. Úgy mond normális otthonom nem volt. A gyermekeotthonban, mintha újjá születtem volna, mintha kicserétek volna. Teljesen, mintha egy másik élet kezdődött volna bennem.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek közül erre a kérdésre a legtöbben 6 fő az otthona kinézetét adta meg válasznak és azt, hogy milyen érzések vannak benne, amikor otthon van. 3 fő csak az érzést írta le, 1 fő az otthona kinézetét, hogy ezek milyenek, amikor az otthonára gondol.

- „Én nagyon szeretem az otthonomat. Nyugodtságot, kényelmet, biztonságot érzek otthon.”
- „Nekem nagyon közel áll a szívemhez. 4 generáció óta a településen élünk, tudom, hogy melyik házban született dédnagyapám, melyiket építették. Ez 4 generáció óta a miénk ez a ház, minden generáció hozzá tette a saját kis részét, nem is tervezem elhagyni, én is elkezdtem hozzá építeni a saját kis részemet. A szomszédokkal, emlékekkel meg a családdal együtt otthon érzem magam.”

2. Hogy néz ki a számodra tökéletes otthon? (56. ábra)

Gyermekek otthon: 5 fő a tökéletes otthonát kinézet alapján írta körbe, 2 fő érzés alapján, 1 fő pedig a 2-vel együtt. 1 fő az otthonát személyhez köti, nem helyhez.

- „Nagy, világos, kényelmes, jól berendezett. Olyan emberekkel van megtöltve, akikkel tényleg jó. Akikkel otthon érzem magam, akik biztonságot nyújtanak.”
- „Egy ilyen kertés ház, nem olyan nagy, de így kényelmesen eltudjon férni az ember, és lehessen állatot tartani.”

Otthon: Családosok: Az előző kérdéshez hasonlóan itt is érzésekkel 1 fő, leírással 4 fő írta le a tökéletes otthonát. 5 fő számára a tökéletes otthon úgy néz ki, mint a mostani otthona.

- „Én panelgyerek lennék, szóval biztos, hogy valami kétszobás kis panellakás. A lényeg az lenne, hogy komfortosan érezzem magam. Lenne egy csomó könyvem meg tv, amin tudnék játszani. Biztos lenne macskám is.”
- „Hát igazából ott, ahol biztonságban érzem magam. Megvan ugyanúgy a szeretet, a nyugalom, teljes mértékben komfortos, rend van.”

3. Kikkel élnél ott szívesen? (57. ábra)

Gyermekek otthon: 3 fő személyhez kötődően élne, 2 fő a jövőbeli párjával és gyermekeivel, 1 fő a párjával, 1 fő a családjával, 1 fő a barátaival és a nevelőkkel.

Otthon: Családosok: A többség 5 fő a párjával és a leendő gyermekeivel élne ott, 3 fő a jövőbeli párjával és gyermekeivel, 1 fő a párjával, 1 fő a családjával és 1 fő a barátaival élne ott.

4. A saját otthonodban mennyire érzed magad biztonságban? (58. ábra)

Gyermekotthon: A jelenlegi lakóhelyén 6 fő biztonságban érzi magát, 3 fő pedig különböző okok miatt nem teljesen érzi magát biztonságban a jelenlegi helyén.

- „Nem mindig érezzük magunkat biztonságban.”
- „Megvan a biztonságérzet, hogy tudok valahol lenni, meg van fedél a fejem felett. 1 év múlva ki kell költözni, ez így egy picit meginogtatja a biztonságérzetet, hogy ez így nem lesz fix.

Otthon: Családosok: A családban felnőtt személyek közül a saját otthonában mindenki teljes mértékben biztonságban érzi magát.

5. Szerinted, hogy kéne működni egy családnak? (59, 60. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban felnőttek szerint a fent látható tulajdonságokra van szüksége egy családnak, hogy normálisan tudjon működni.

- „Az volna legjobb, hogy egy hatalmas szeretetben élnének, de az úgy sem mindig van. Az asszony az itthon főz, most takarít, én majd dolgozok ezerrel, ha hazaérek, és akkor így megölelem és puszi, minden. Így nagy szeretetben. A normális testvérek, verekednének, meg ilyenek. Mert azért olyan kell a testvéreknek, hogy egy kicsit összezördüljenek, egy tíz percre, utána szent a béke.”
- „A szülők és a gyerekek között megfelelő bizalmi és szeretett kapcsolatnak kellene lennie.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek válaszai alapján a fent említett dolgoknak jelen kéne lennie egy család életében ahhoz, hogy az megfelelően tudjon működni. Ezek a tulajdonságok nem csak a szülők közt fontosak, hogy meglegyenek, hanem a testvérek között is.

- „Bizalmi szint, akár a szülők, akár a gyerkőcök közt. Merjenek beszélni akár az érzéseikről, akár, hogy mi történik velük és ezt a másik fél el is tudja fogadni. Tudjanak és akarjanak is közösen együtt időt tölteni, és ez minőségi idő legyen.”
- „Harmonikusan. Egy diktatúra és egy demokrácia keverékeként működik jól egy család. Mindenki tudja a maga dolgát és helyét. Otthon a feladatokat megosztják.”

6. Szerinted az életedben milyen funkciót tölt be a családot? (61. ábra)

Gyermekotthon: A gyermekotthonban felnőttek életében 4 főnél a család semmilyen szerepet nem játszik. 2 főnek az összetartozás, 2 főnek a szocializációs és 1 főnek a gazdasági funkció szerepét tölti be a családjuk.

- „Anyagi szabadságot, meg érzelmi támogatást nyújtanak nekem.”
- „Hát körülbelül semmilyen, mert nem a mindennapjaim része, már egy jó ideje. Viszont vannak olyan barátaim, akiket a családomnak tudok tekinteni, és akik ugyanúgy itt vannak mellettem, ha szükségem van rájuk.”
- „Hát, semmilyen.”

Otthon: Családosok: A családban felnőttek többségének a család 8 főnek az összetartozás funkcióját. Illetve 1-1 főnek biológiai és szocializációs funkciót is betölt a családja.

- „Hát mindenképpen fontosak, nélkülük nem jöhettek volna világra, szóval mindenképpen hálával tartozok nekik. Nem tudom, a gép szokott funkciót betölteni, nem egy család. Ez egy ilyen természetes dolog, hogy otthon az ember mellett mindig ott van az, akire szüksége van. Mindig támogatnak.”
- „Szerintem egy támasz, egy biztonsági háló, hogy tudom ott vannak. Csinálom a kis dolgomat, de tudom, ha hibázok, akkor ők ott lesznek.”
- „Feltöltődés számomra, mikor velük vagyok. A kikapcsolódást, meg a feltöltődést, érzek, amikor családként együtt vagyunk.”

5. Következtetés:

H1: A hagyományos családban felnőtteknek feltehetően rugalmasabb, kevésbé szabályozott volt a napirendjük, mint a gyermekotthonban felnőtteknek.

Az első hipotézisemhez számos kérdés kapcsolódott. Az interjúk során rákérdeztem a szabályokra, illetve a napirendre is. Mint kiderült más szabályok voltak fontosak, a gyermekotthonban ezek főként a házirend köré épültek. Véleményem szerint a hipotézisem beigazolódott, mivel a családban felnőtteknek nem volt annyira szigorúan betáblázva egy napjuk, mint a gyermek vagy lakásotthonban felnőtteknek.

H2: A gyermekotthonban és a hagyományos családban felnőtteknek kimutathatóan különböző az otthonról/családról kialakított képe.

Itt is eltérő lett a kialakult kép, mivel a gyermekotthonban felnőttek előtt az ott dolgozók vannak példaképként, míg a családban felnőttek előtt van egy konkrét szülői példa. A gyermekotthonban többen dolgoznak, nem sikerül olyan kapcsolatot kialakítani az ott lakókkal,

ezáltal nem alakul ki bennük egy teljes kép sem a családról, sem a megfelelő kötődésről, sem arról milyen egy megfelelő otthon.

H3: A hagyományos családban és gyermekotthonban felnőtteknél feltehetően hasonló nevelési stílusokat alkalmaztak, de mindkét helyen mást preferáltak, erősítettek velük, más volt a fontossági sorrend.

Az interjúkérdésekből szintén bizonyosságot nyert, hogy a családban és a gyermekotthonban is más a fontossági sorrend. Voltak hasonlóságok a tanulás terén, de a különbségek lényegesebbek. A legfőbb cél az önállóságra nevelés volt, a rendszerből való kikerülésre készítették fel őket. A család ezzel szemben próbálta a kisebb, de fontosabb dolgokat megtanítani az ott felnőtteknek.

6. Összegzés:

A szakdolgozat írása alatt sokszor éreztem hullámvölgyeket. Ez egy nehéz téma és az interjú miatt nem voltam benne biztos, hogy mindenki őszinte lesz velem, ennek ellenére mégis ezt a formát választottam. A gyermekotthoni nevelésről és annak fajtáiról kaptam egy képet a szakirodalom által, illetve az elkészített interjúk által is, ami számomra nem feltétlen egyezik meg. Ugye a gyermekotthonba lévők életét nehezíti az a tényező, hogy a megszokott dolgaiktól elkerülnek egy számukra ismeretlen, új helyre, ezáltal lehetőséget kapnak újakezdeni az életük egy részét, viszont a megtapasztalt traumáikat viszik tovább magukkal. Emiatt a nehezítő tényező miatt hátrányból vagy előnyből indulnak a családban felnőttekkel szemben. Teljesen mást tapasztalnak meg az életben, illetve máshogyan látják a világot is. A beszélgetések során rájöttem arra, hogy mennyire különböznek a nézeteik és az életfelfogásuk is a személyeknek, illetve a családnak és a gyermekotthonnak mik az előnye, hátránya.

7. Melléklet:

7.1. Interjúkérdések:

A Kozéki Béla féle modell alapján lettek az interjúkérdéseim összeállítva.

1. Statisztikai adatok:

Nemed?

Állandó lakóhelyed?

Életkorod?

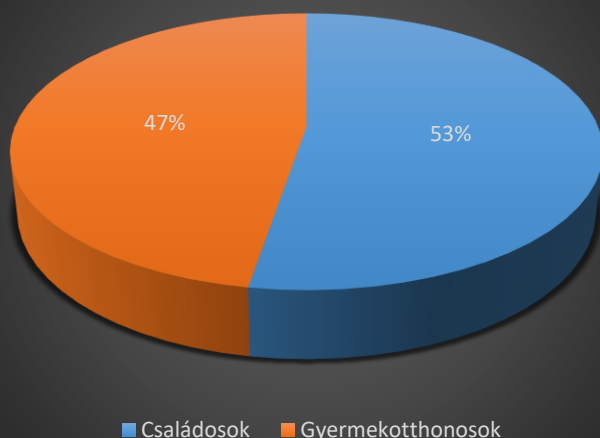
Hol nőttél fel? Családban vagy gyermekotthonban?

- Ha gyermekotthonban nőttél fel mennyi időt töltöttél ott?
2. Milyen szoros/volt a kapcsolatod a szüleiddel/nevelőiddel?
 3. Otthon/gyermekeotthonban kialakult benned a biztonság érzése?
 4. Voltak szabályok?
 5. Milyenekre emlékszel?
 6. Ezekre, hogy reagáltál?
 7. Mennyire voltak rugalmasak? Kifejtenéd?
 8. Melyiket látod értelmes szabálynak?
 9. Tudnál rá példát mondani?
 10. Ha nem tartottad be a szabályokat, annak voltak következményei?
 11. Milyen volt a kapcsolatod a szüleiddel/nevelőiddel? Kifejtenéd?
 12. A szüleid/nevelőd milyen szinten hagytak kibontakozni, h valamit ki szeretnél volna próbálni vagy önállóan tenni?
 13. Tudnál rá példát mondani?
 14. A döntéseidben feltétel nélkül támogattak?
 15. Az iskolában milyen volt a teljesítményed?
 16. Erre a szüleid/nevelőd büszkék voltak vagy közömbösen fogadták?
 17. Ez milyen érzéssel töltött el Téged?
 18. Érezted, hogy a fontos dolgokban támogatnak Téged?
 19. A szüleid/nevelőd mennyire féltettek Téged?
 20. Hogy jellemeznéd magad?
 21. A szüleid/nevelőd motiváltak a céljaid elérésében?
 22. Ha igen, mivel?
 23. A szüleid/nevelőd egyenrangú félként kezeltek Téged magukkal?
 24. A nehéz helyzetekben támogattak Téged, számíthattál rájuk?
 25. Mennyire tudjátok egymásnak kimutatni az érzelmeiteket?
 26. Szoktatok érzésekről beszélgetni?
 27. A szüleid/nevelőd támogatnak a döntéseiddel kapcsolatban?
 28. A problémáiddal kihez szoktál fordulni?
 29. Mennyire könnyen tudsz érzelmileg kötődni valakihez?
 30. A feszültséget hogy szoktad levezetni?
 31. Büntettek meg a szüleid/nevelőd? Erről tudnál mesélni?
 32. Ha valamit nem a szüleid/nevelőd elgondolása szerint tettél, volt következménye? Kifejtenéd?

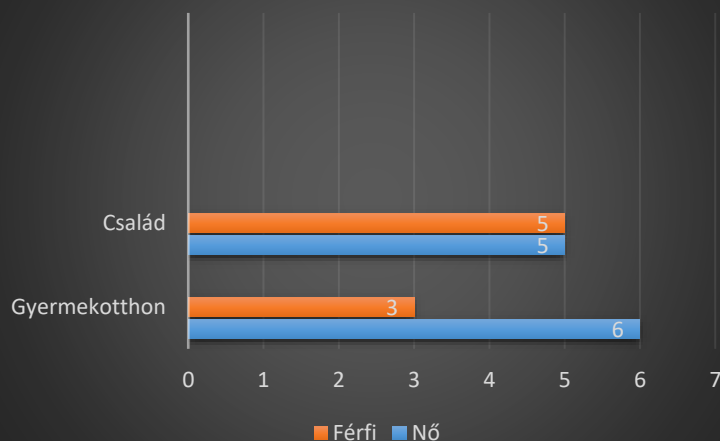
33. A szüleid/nevelőid minden kérését habozás nélkül teljesítet?
34. Tudsz azonosulni a szüleid/nevelőid stílusával?
35. A szüleid/nevelőid mennyire tudtak elbizonytalanítani egy döntésedben?
36. A szüleid/nevelőid ki tudják mutatni feléd a szeretetüket?
37. A társaságukban biztonságban érzed magad?
38. Mire neveltek a szüleid/nevelőid? Kifejtenéd?
39. Szerinted mennyire vagy tudatos felnőtt? Életvezetésedben, döntéseidben stb??
40. Volt valami szabály, ami nagyon fontos volt?
41. Te valamelyiket átvinnéd a gyerekeid nevelésébe?
42. Azok alapján, amit a szüleidtől/nevelőidtől tanultál változtatnál valamin, ha a saját gyermekeden kellene alkalmaznod?
43. El tudnád mesélni milyen volt egy heted, amíg iskolás voltál?
44. A szüleid/nevelőid a napi rutinodban mennyire vettek részt?
45. A napi rutinodban mennyire sűrűn történtek változások?
46. A háztartási munkában mennyire vetted ki a részed? Miket csináltál?
47. Kaptál zsebpénzt?
48. Sikerült azt megfelelően kezelni?
49. Mesélnél az otthonodról?
50. Hogy néz ki a számodra tökéletes otthon?
51. Kikkel élnél ott szívesen?
52. A saját otthonodban mennyire érzed magad biztonságban?
53. Szerinted, hogy kéne működnie egy családnak?
54. Szerinted az életedben milyen funkciót tölt be a családod?

7.2 Ábrák:

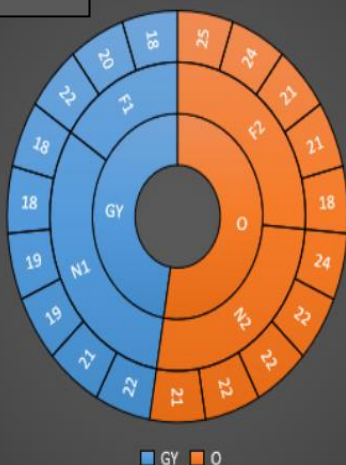
1. ábra: Interjú alanyok száma

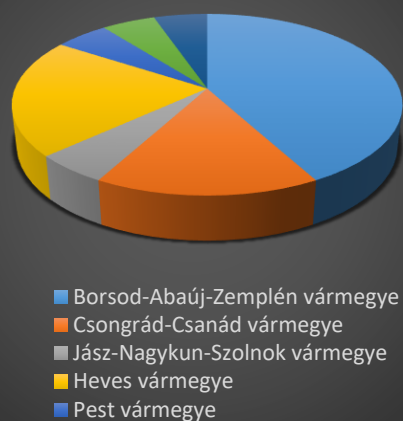
2. ábra: Nemek szerinti eloszlás

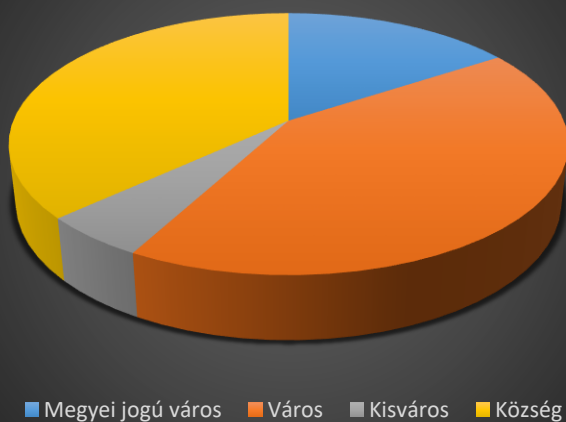
3. ábra: Életkor szerint

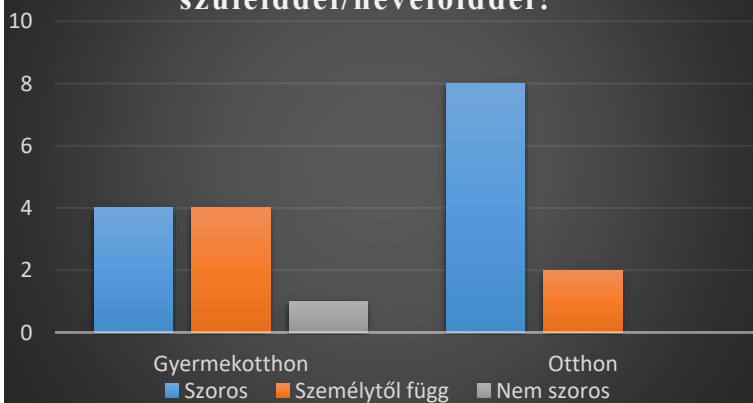
4. ábra: Vármegye alapján

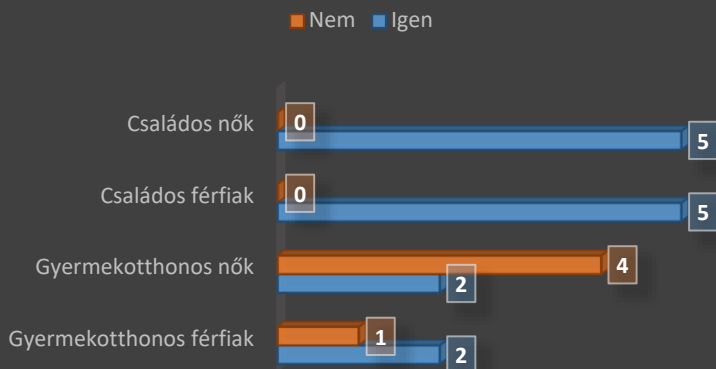
5. ábra: Település típus szerint

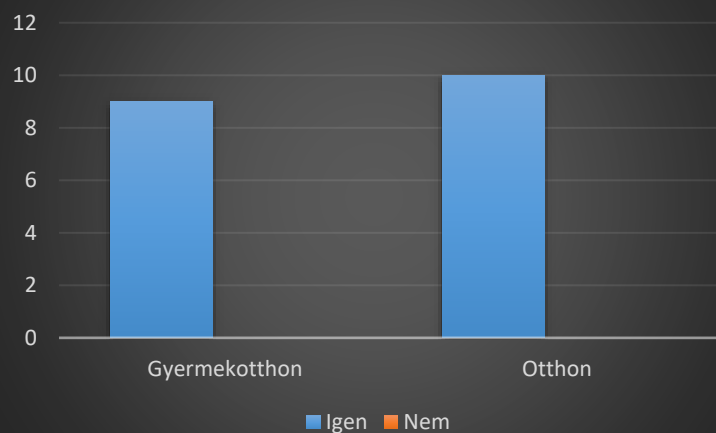
6. ábra: Milyen szoros/volt a kapcsolatod a szüleiddel/nevelőiddel?

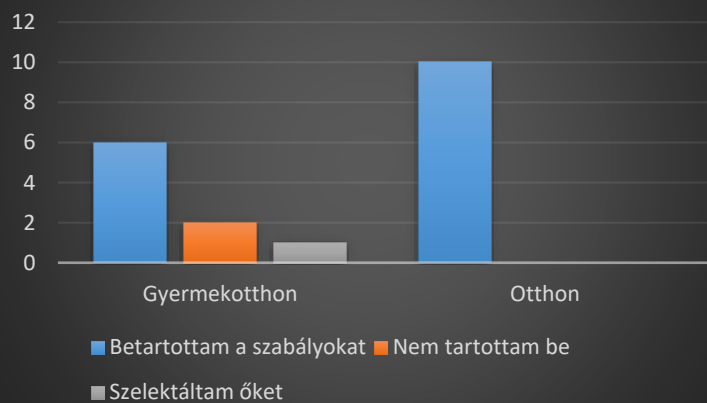
7. ábra: Otthon/gyermekotthonban kialakult benned a biztonság érzése?

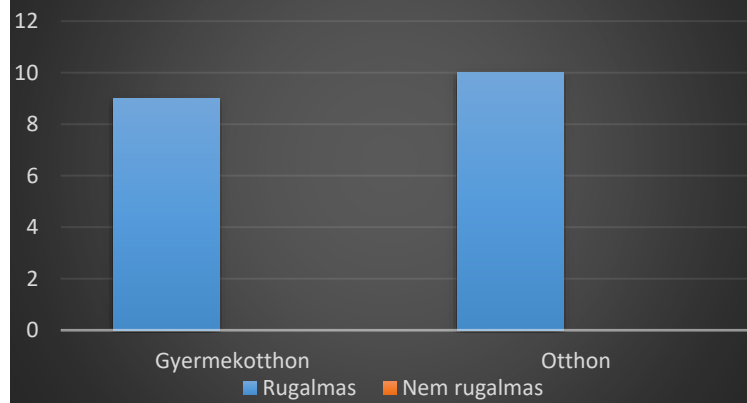
8. ábra: Voltak szabályok?

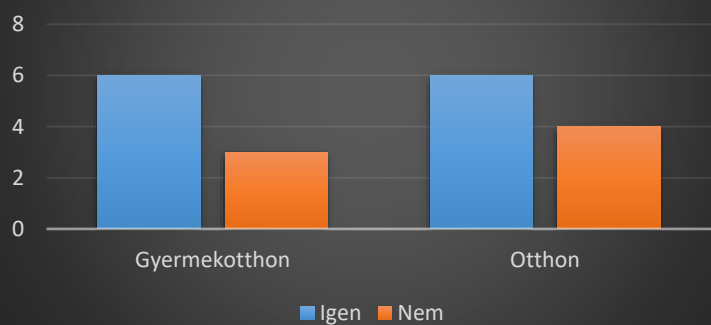
9. ábra: A szabályokra, hogy reagáltál?

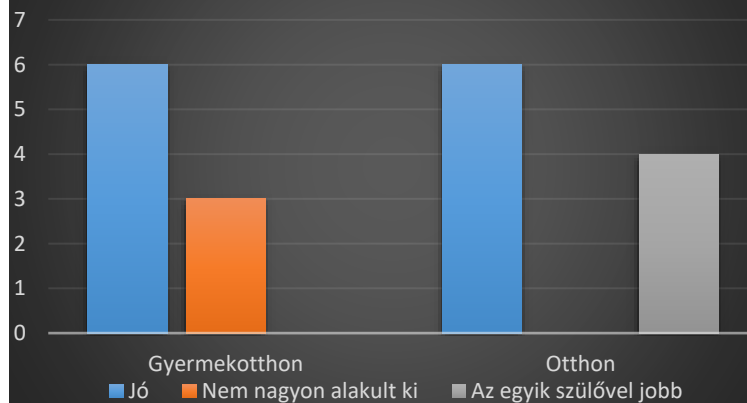
10. ábra: Mennyire voltak rugalmasak? Kifejtenéd?

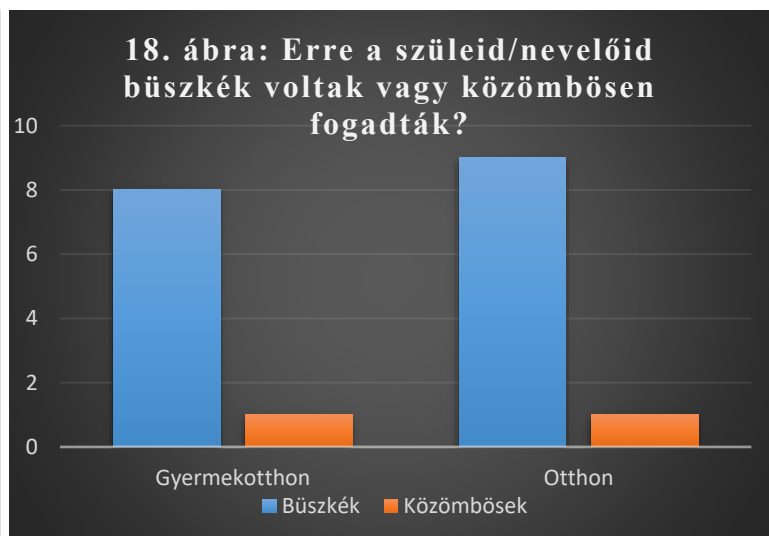
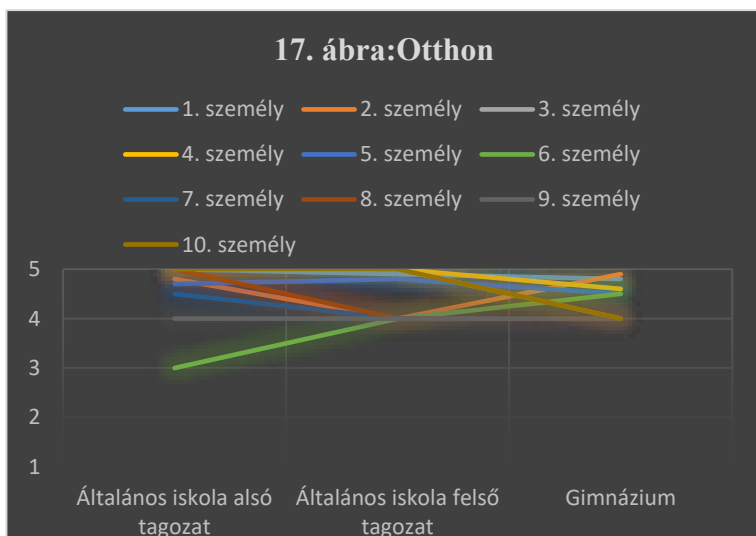
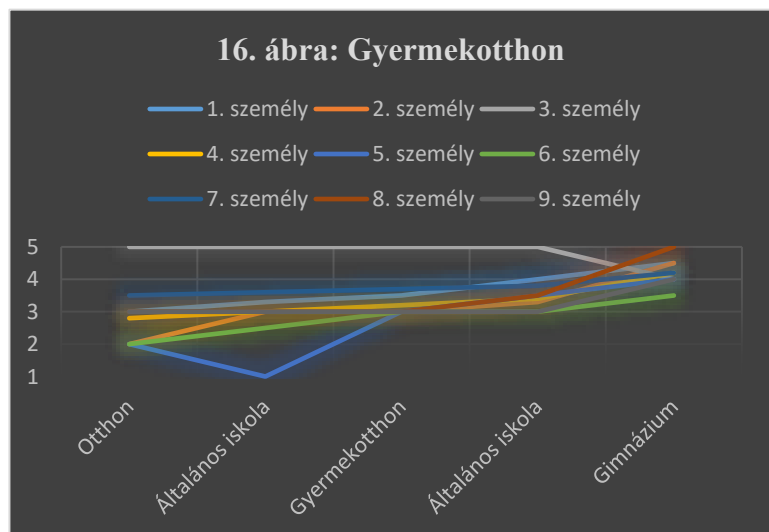
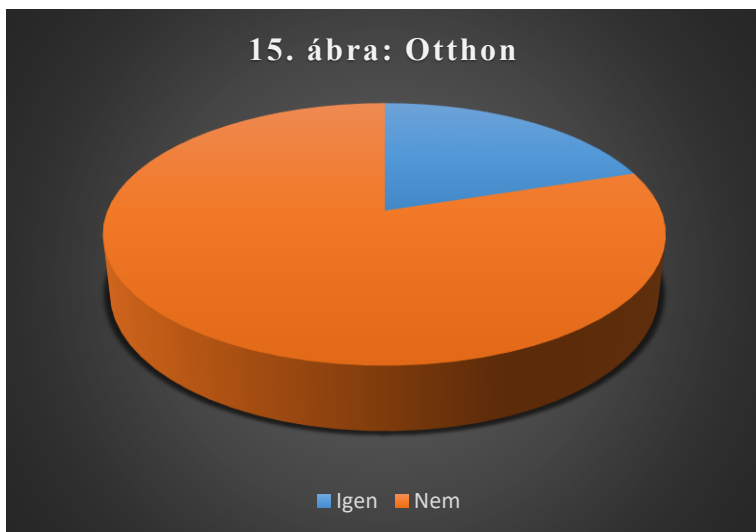
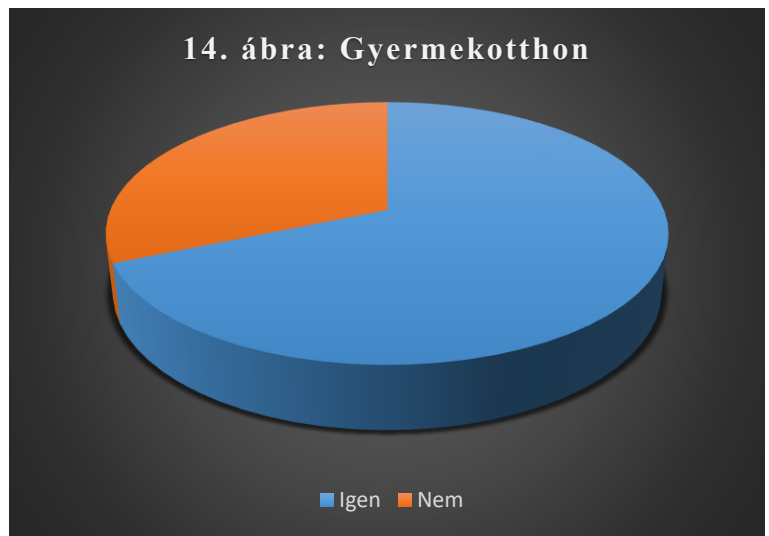

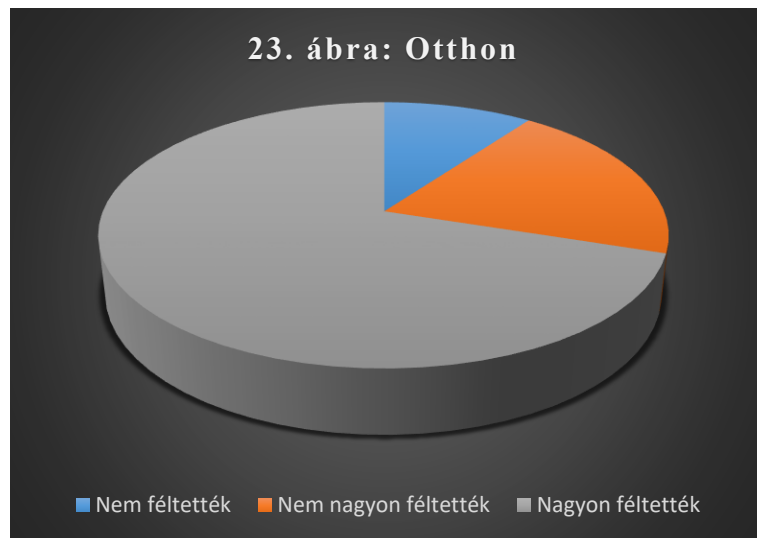
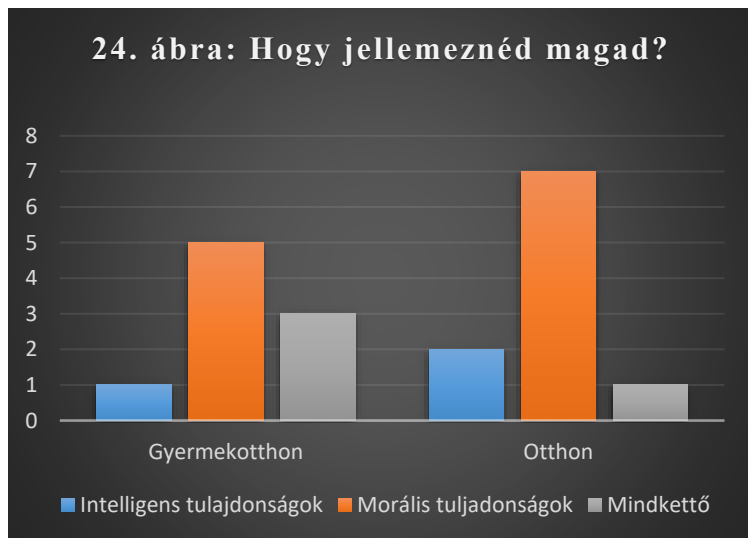
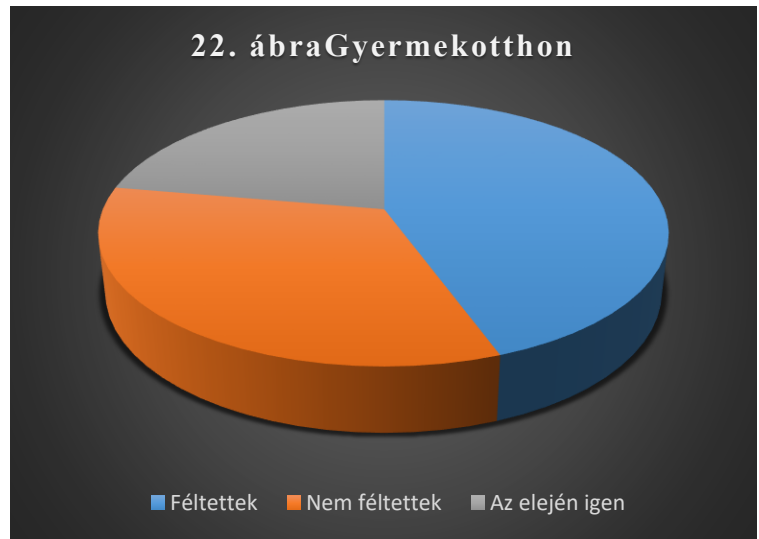
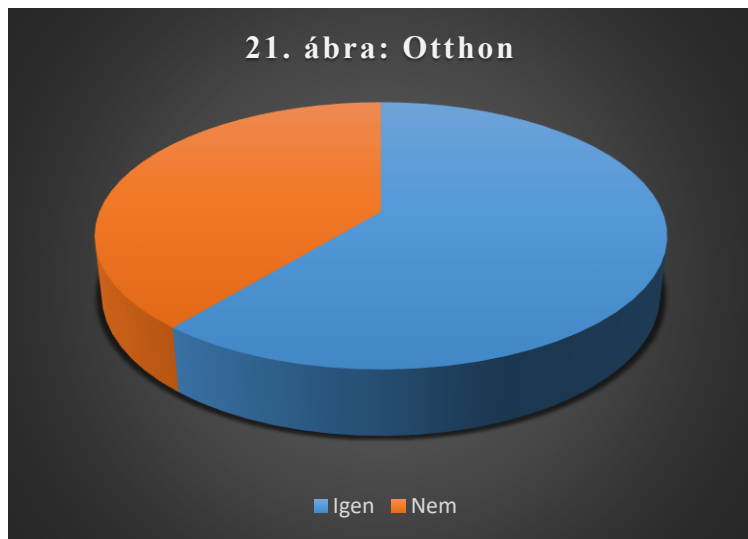
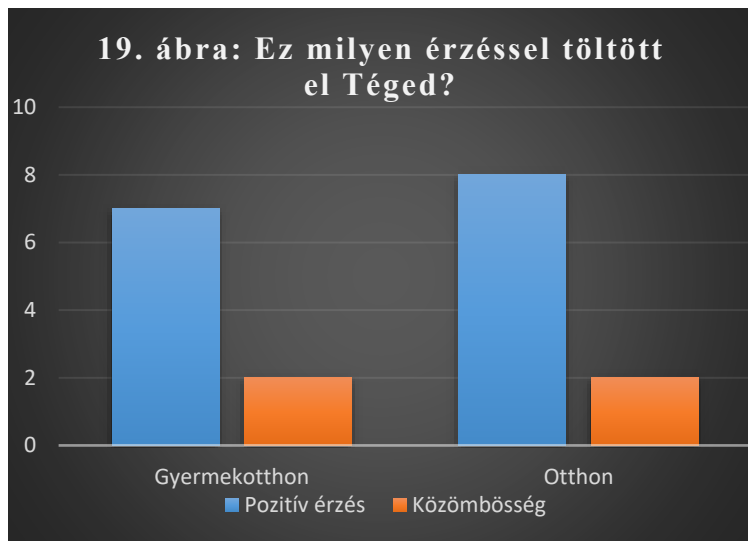
11. ábra: Ha nem tartottad be a szabályokat, annak voltak következményei?

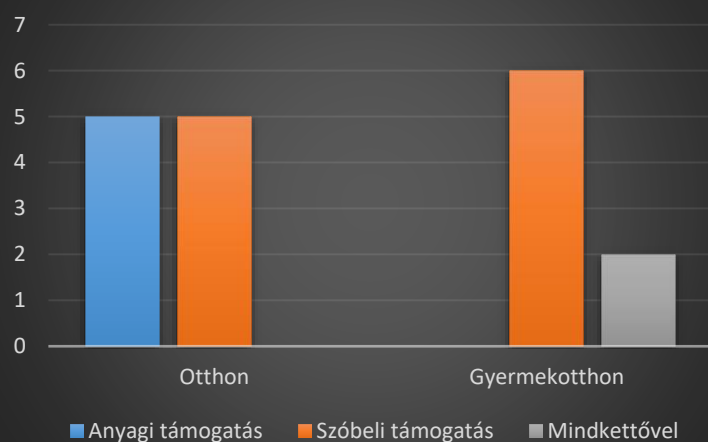
12. ábra: Milyen volt a kapcsolatot a szülőddel/nevelőddel? Kifejtenéd?

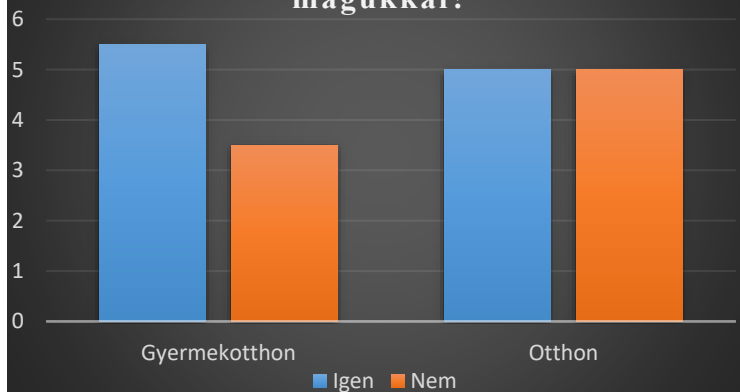

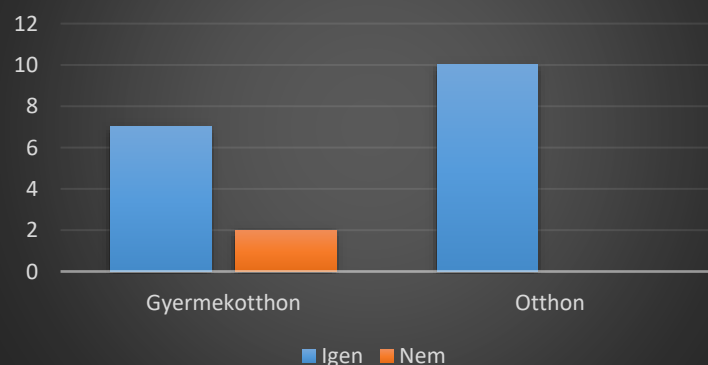
25. ábra: Mivel motiváltak?

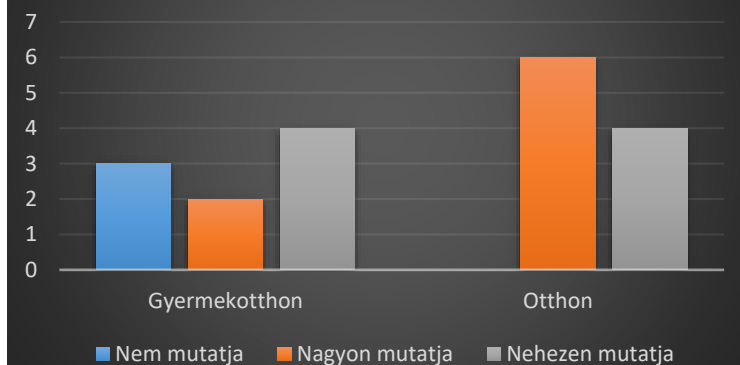
26. ábra: A szüleid/nevelőid egyenrangú félként kezeltek Téged magukkal?

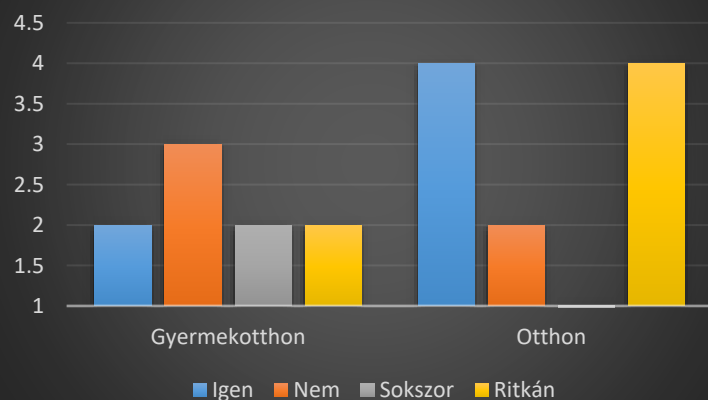
27. ábra: A nehéz helyzetekben támogattak téged, számíthattál rájuk?

28. ábra: Mennyire tudjátok egymásnak kimutatni az érzelmeiteket?

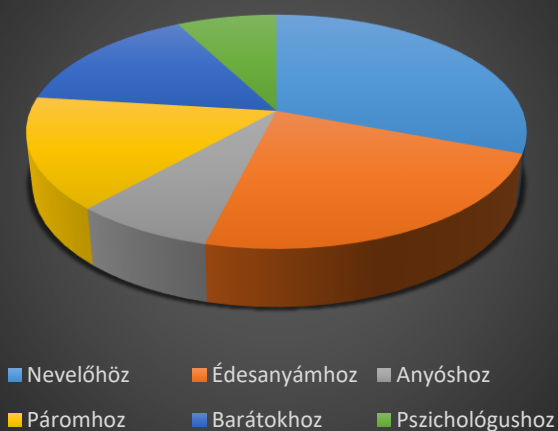
29. ábra: Szoktatok érzésekről beszélgetni?

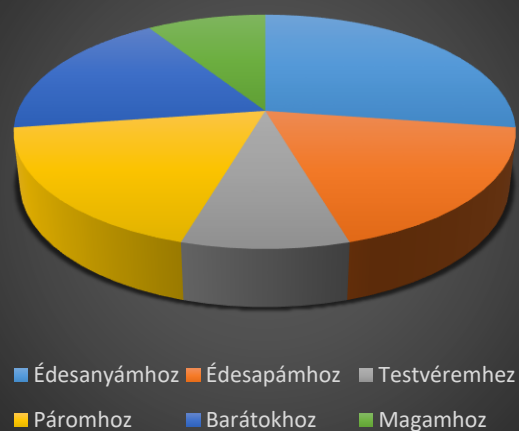
30. ábra: A szüleid/nevelőid támogatnak a döntéseiddel kapcsolatban?

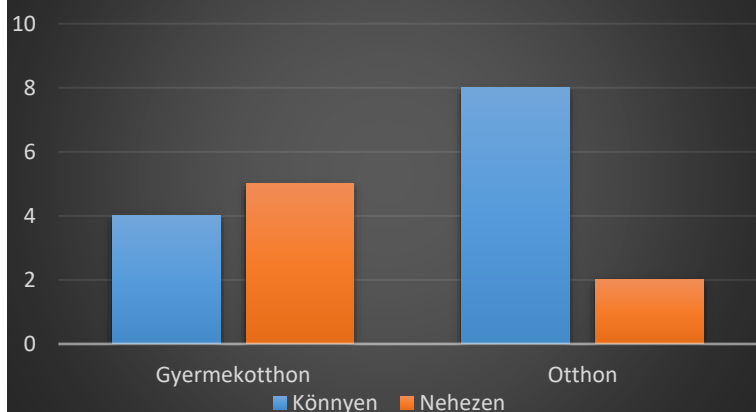
31. ábra: Gyermekotthon

32. ábra: Otthon

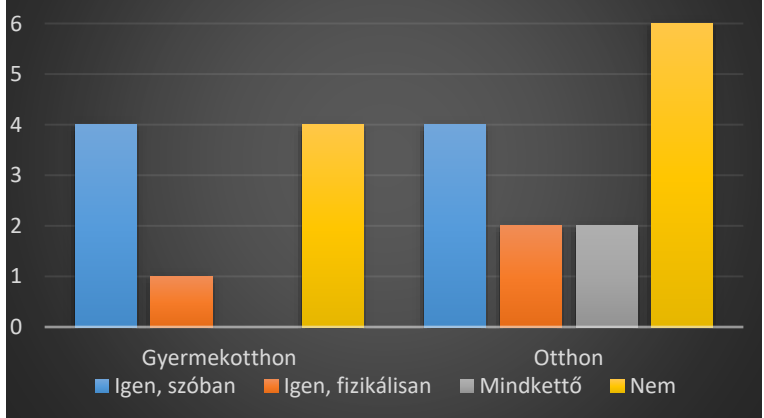
33. ábra: Mennyire könnyen tudsz érzelmileg kötődni valakihez?

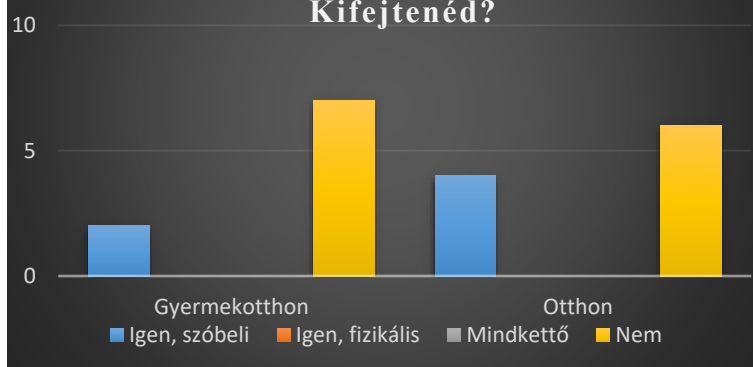
34. ábra: A feszültséget hogy szoktad levezetni?

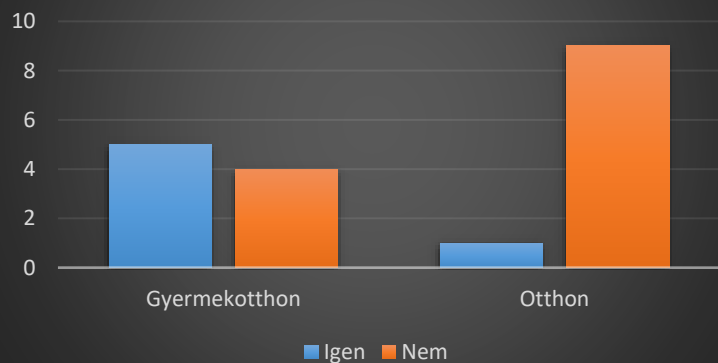
35. ábra: Büntettek meg a szüleid/nevelőid?

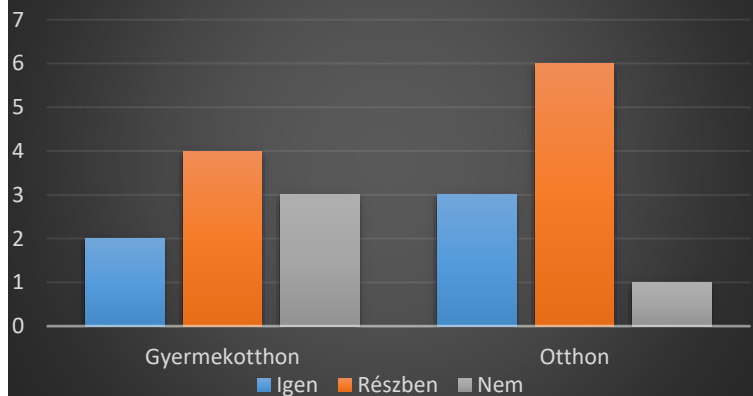
36. ábra: Ha valamit nem a szüleid/nevelőid elgondolása szerint tettél, volt következménye? Kifejtenéd?

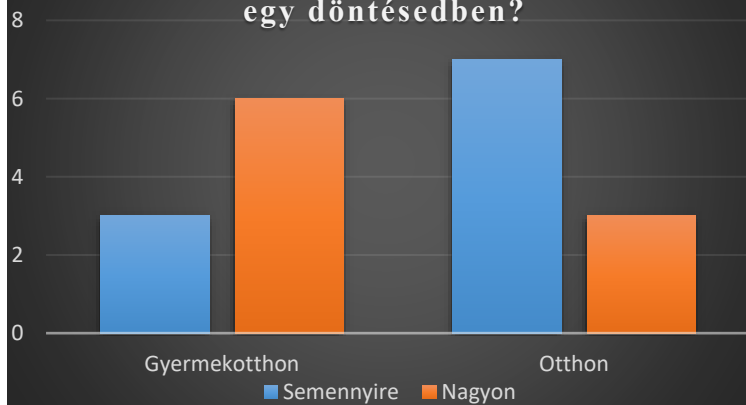
37. ábra: A szüleid/nevelőid minden kérését habozás nélkül teljesítéd?

38. ábra: Tudsz azonosulni a szüleid/nevelőid stílusával?

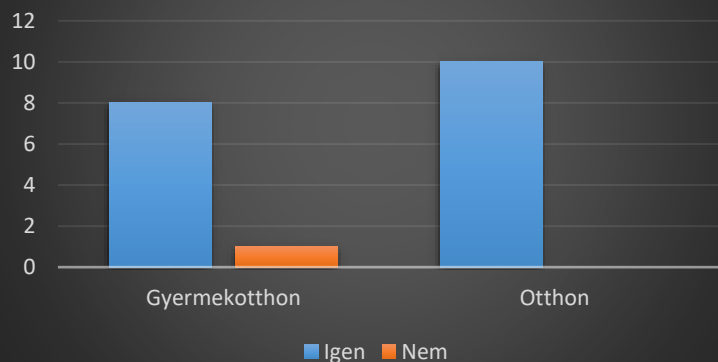
39. ábra: A szüleid/nevelőid mennyire tudtak elbizonytalanítani egy döntésedben?

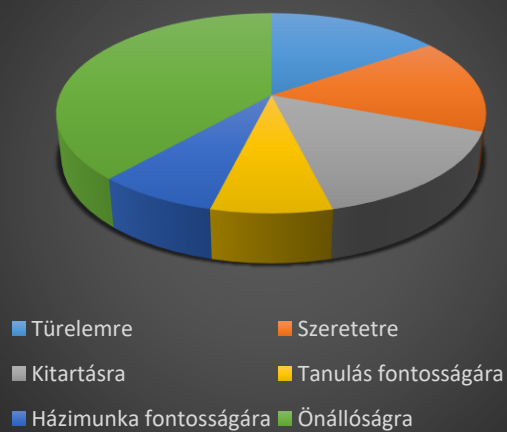
40. ábra: A szüleid/nevelőid ki tudják mutatni feléd a szeretetüket?

41. ábra: A társaságukban biztonságban érzed magad?

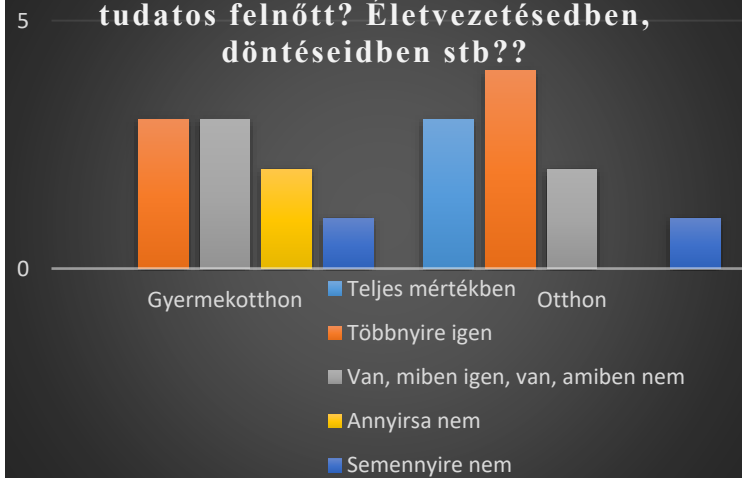
42. ábra: Mire neveltek a nevelőid?

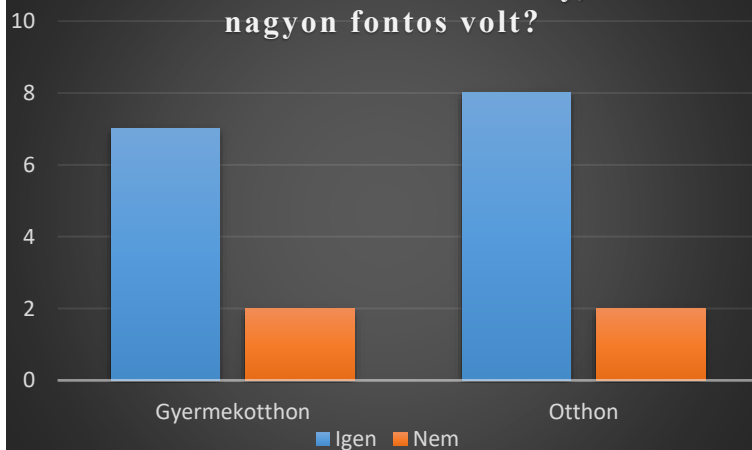
43. ábra: Mire neveltek a szüleid?

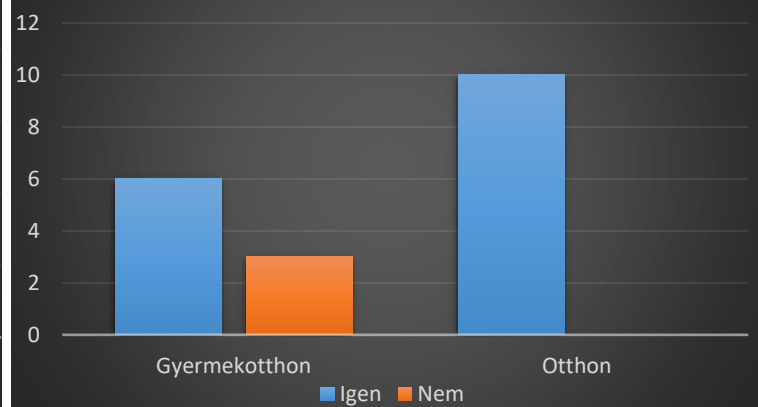
44. ábra: Szerinted mennyire vagy tudatos felnőtt? Életvezetésedben, döntéseidben stb??

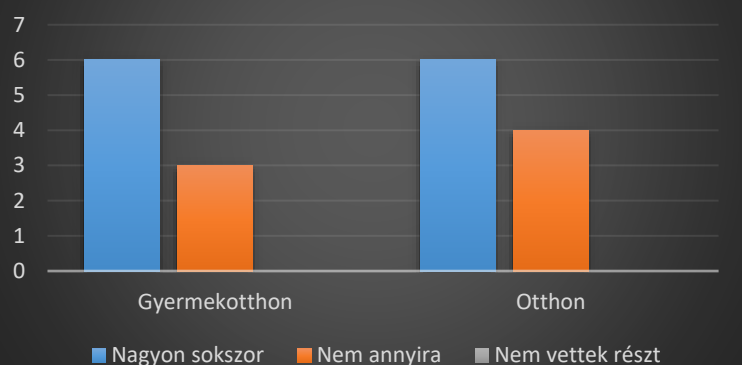
45. ábra: Volt valami szabály, ami nagyon fontos volt?

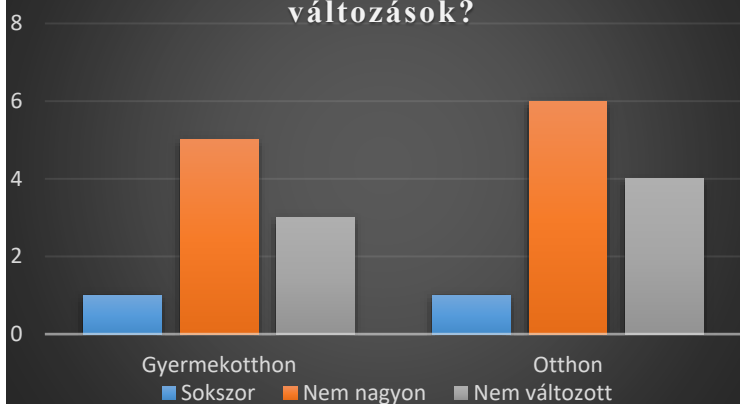
46. ábra: Te valamelyiket átvinnéd a gyerekeid nevelésébe?

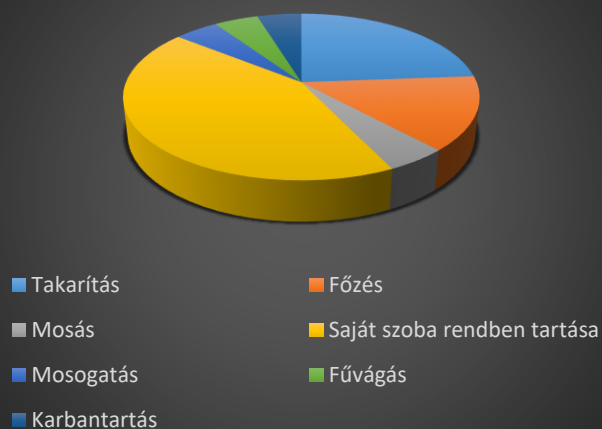
48. ábra: A szüleid/nevelőid a napi rutinodban mennyire vettek részt?

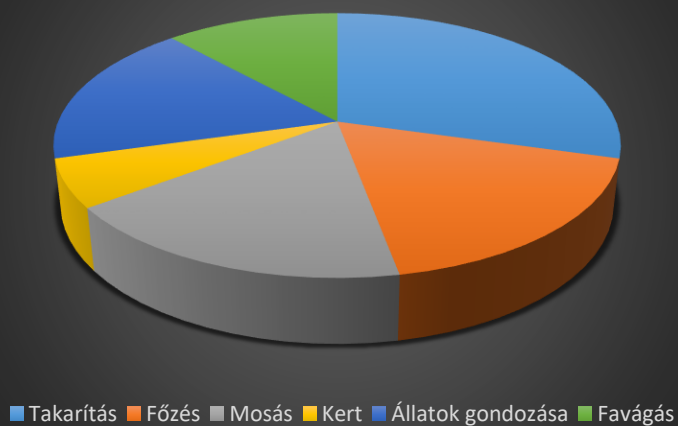
47. ábra: Azok alapján, amit a
49. ábra: A napi rutinodban
mennyire sűrűn történtek
változások?

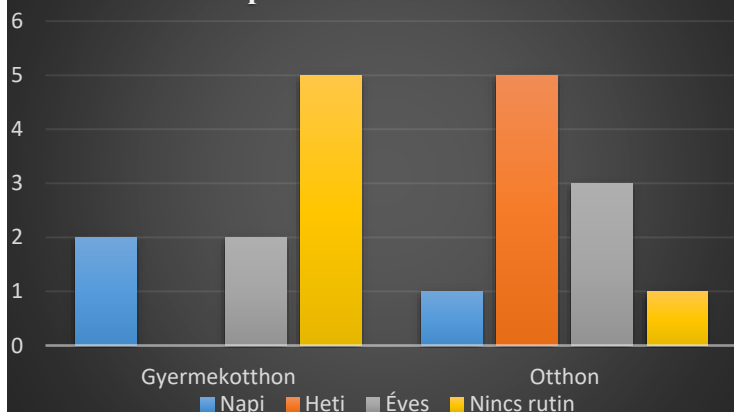
50. ábra: Gyermekotthon

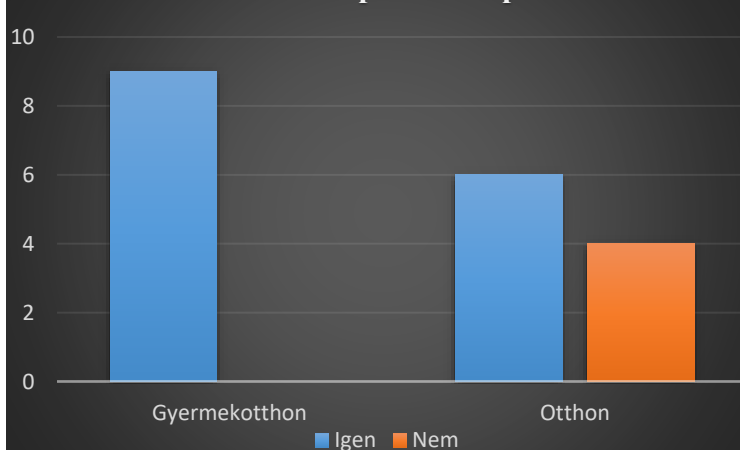
51. ábra: Otthon

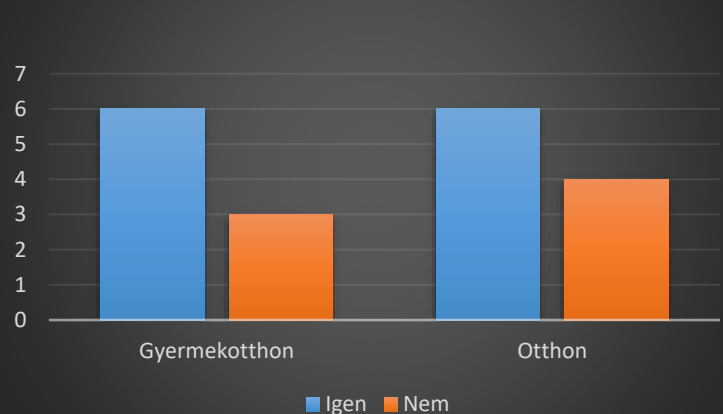
52. ábra: Sikerült kialakítani egy
napi/heti/éves rutint?

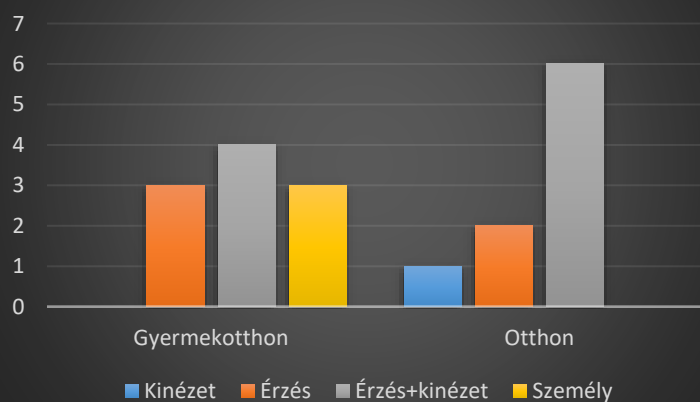
53. ábra: Kaptál zsebpénzt?

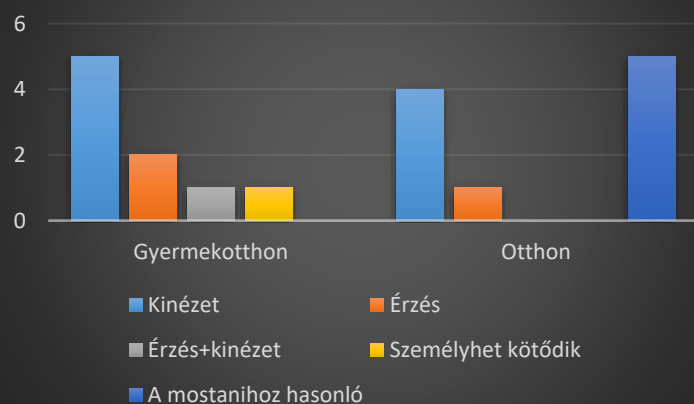
54. ábra: Sikerült azt megfelelően
kezelní?

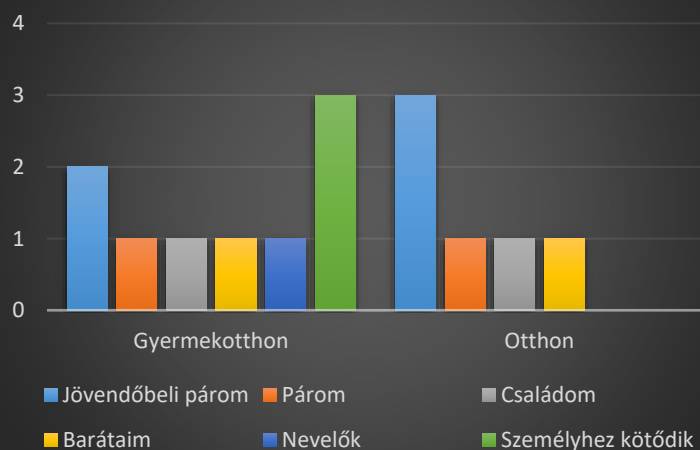
55. ábra: Mesélnél az otthonodról?

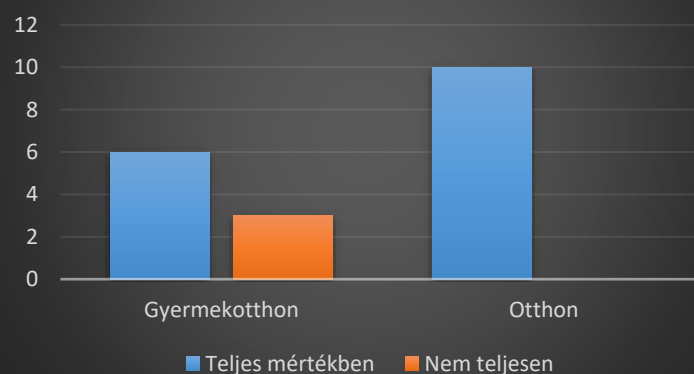
56. ábra: Hogy néz ki a számodra tökéletes otthon?

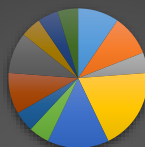
57. ábra: Kikkel élnél ott szívesen?

58. ábra: A saját otthonodban mennyire érzed magad biztonságban?

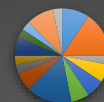

59. ábra: Gyermekotthon

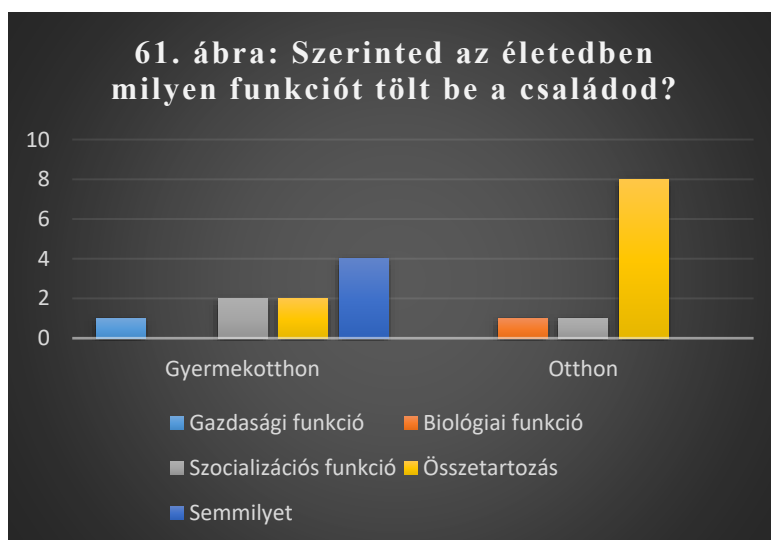

Szeretet
Tisztelet
Támasz
Boldogság
Megfelelő hozzáállás
Elfogadás
Közös idő
Támogatás
Békesség
Összetartás
Figyelem
Kommunikáció

60. ábra: Otthon

Összhang
Tisztelet
Rendszer szerint
Szeretet
Őszinteség
Elfogadás
Kommunikáció
Támogatás
Közös időtöltés
Segítség
Több szempont alapján
Biztonság

Irodalomjegyzék

- Andorka, R. (2006). Bevezetés a szociológiába. 274. Budapest: Osiris Kiadó Kft. Forrás: https://elearning.uni-eszterhazy.hu/pluginfile.php/190257/mod_resource/content/1/Andorka_bevezetes_a_s_zociologiaba.pdf
- Bagdy, E. (1977). *Családi szocializáció és személyiségzavarok*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Bronfenbrenner, U. (1971). *Az azonosulás Freud-féle elméletei és azok származékai*.
- Buda, B. (1974). *A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei*. Budapest: Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Szakkönyvtár.
- Csókay, L., Domszky, A., Hazai, V., & Herczog, M. (1994). *A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata*. Budapest: Pont Kiadó.
- Dobos, L., Haris, K., & Sarka, F. (1987). *Gondolatok a családdias jellegű nevelőotthoni nevelés tartalmi, módszertani feladataihoz* (Módszertani közlemények 2.szám. kötet). Miskolc-Gyermekváros.
- Dóra, T. (2010. III. évfolyam 5.szám). Öröm és gond a gyermek... *Iránytű*.
- Dóra, T. (2012. V. Évfolyam 16.szám). Otthon-e a gyermekednek a családi fészek? *Iránytű*.
- Elter, K., Hargitai, Z., Kamuti, L., Kovács, L., Márton, E., Murárik, L., & Strauszné Simonyi, E. (1998). *Gyermekotthoni nevelési és gondozási ismeretek*. Pécs: Comenius Bt.
- Füzék, B. (1973). A család-pszichoterápiáról. *Orvosi Hetilap* 114.évfolyam, 40:2416.
- György, J. (1970). *A nehezen nevelhető gyermek*. Budapest: Medicina Könyvkiadó.
- György, J. (1985). *A gyermekotthoni nevelésről*. Budapest: Országos Pedagógiai Intézet.

- György, J. (1985). *A nehezen nevelhető gyermek*.
- Herczog, M. (1997). *A gyermekvédelem dilemmái*. Budapest: Pont Kiadó.
- Katonáné Balogh, M. (1988). *Szabálytalanok*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Kay, E. (1980). *A gyermek évszázada*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Kozéki, B. (1975). *Motiválás és moiváció*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Kulcsár, Z. (1974). *Személyiségpszichológia*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Kun, M. (1968). *Pszichiátria és patopszichológia*. Budapest: Egyetemi jegyet, Kézirat.
- Kun, M. (1971). *Pszichiátria és pathopszichológia*. Budapest: Egyetemi jegyzet, kézirat.
- Mária, H. (2011). *A gyermekvédelem nagy kézikönyve*. Budapest: Complex Kiadó.
- Mead, G. (1977). *Az én és a társadalom*. Budapest: Gondolat.
- Németh, L., Vilusz, A., Gál, A., Papp, K., Sidlovics, F., Hatvani, E., . . . Németh, M. (2017). „...Nem csak szív kell, tudás is!” 20 éves a Gyermekvédelmi Törvény (Szociálpolitikai szemle 2.. kötet). (E. Gulyásné Kovács, Z. L. Lakner, & CsókayLászló, szerk.) Budapest: SZOSZAK.
- Neveld a gyermeket!: Öröm és gond a gyermek. (2010. 3. Évfolyam 5.szám). *Iránytű*, 10-11.
- Piaget, J. (1926). *The language and thought of the child*. London: Routledge ang Kegan Paul.
- Ranschburg, J. (1973). *Félelem, harag, agresszió*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Ranschburg, J. (2011). *Szeretet, erkölcs, autonómia*. Budapest: Saxum.